Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...й 1921 оной ...н 21-hээ гарана | № 255 (15878) | 1981 оной ноябриин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! ХҮДЭЛМЭРИИН ГАЗАР БҮХЭНДЭ АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ, АШАГ ҮРЭ БА ШАНАР ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГТЫ!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа)

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

...БЕЛЬШЭДЭЙ БЭЛЭГ

...Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойдо ...дажа, Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосо... комбинадта мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байгаа. ...арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй юhэн ...нүүдээр энэ түрүү коллектив промышленна пред...удай дундаhаа онсо шалгаржа, КПСС-эй обкомой, ...кын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ...эй обкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа.

...ингээ даабарииие ноябриин 7 болотор дүүргэхэ!» ...кваргайхидай үүсхэлые комбинадай хүдэлмэришэд ...дэмжээ hэн. Үйлэдбэридэ эрдэм, техникын шэнэ ...нүүдые, орёо нарин технологи нэбтэрүүлhэнэй ашаар ...й коллектив энэ амжалта түйлаhан байна.

...эй обкомой гэшүүн Людмила Иннокентьевна Хана... хүтэлбэрилдэг бригада мебель бүтээхэ хэрэгсэлнүү... ...адаг юм. Түрүү бригада ажалаа hайнаар эмхидхэ... ...шаар үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. ...эдэнэр энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабарииие ноябриин ...элүүлбэ. Антонина Лачугина, Зинаида Булыгина, ...сильева, Мария Кирсанова, Нина Русанова гэгшэд ...бүридэлдэ ородог. Комбинадай 13 бригада эдэнэй ...үүсхэлые дэмжэжэ, 1981 оной даабарииие болзор... ...рид дүүргэхэ уялга абаhан байгаа.

...Татарниковай ударидадаг бригада технологическа ...гаргадаг юм. Энэ подрядна бригадын гэшүүд муу ...модо хэрэглэжэ, технологическа зомгооhо гарга... ...а. Тиигэжэ эдэнэр мүнөө даабариhаа гадуур 5 ...кубометр зомгооhо үйлэдбэрилбэ. Байгша оной 9 ...нүүдээр бригадир Александр Феофанович түрүү ...ажэ, районой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ эр...төө.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай барилга-заhабарилгын цехтэ гуша гаран жэлэй туршада Михаил Сергеевич Еманаков хүдэлнэ. Дүй дүршэлтэй барилгашан мүнөө бригадир болонхой. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг 16 хүнhөө бүридэhэн бригада комбинат соогоо дэлгэрhэн мүрысөөндэ шалгарна. Бригада үдэрhөө үдэртэ, кварталhаа кварталда түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн уряа доро хүдэлжэ байhан энэ бригадын гэшүүд мүнөө Агуу Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ажалай габьяагай түлөө» медальда хүртэhэн түрүү барилгашан, бригадир М. С. Еманаков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺААЛИШАДҺАА ЖЭШЭЭ АБАМААР

«Заречный» совхозой hү haалиин фермын haалишад, үхэршэд Агууехэ Октябриин hайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсон, ажалай амжалтануудые түйлаба. Тус коллектив гүрэндэ hү худалдаха түсэбтэ даабаряа хоёр hара 13 хоногоор урид дүүргэбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, тэдэнэр 5020 центнер hү тушааха түсэбөө 105 центнерээр үлүүлээ. Һаалишад Д. Б. Мункуева, Б. Д. Базаржапов, Н. Г. Доржиева, А. В. Чурбаков болон бусад түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэ хубитаяа оруулаа. Ажалай түрүүшүүл hү haаха жэлэйнгээ даабаринуудые 105 — 121 процентдэ хүргэhэн байна.

Нигэжэ тус ажахынхид энэ түйлаhан амжалтаяа бүри арьбадхан ажаллажа, жэлэй дүүрэтэр үшөө ехэ hү тоhоной заводто тушаахаар хараална.

М. ГАЛСАНОВ.

Зэдын район.

Баргажанда

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗЭРГЭДЭ

Агууехэ Октябриин 64 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан ажалай вахтада жагсаhан малшад, механизаторнууд үдэр хоногой үнгэрхэ тума ажалай амжалта түйлажа, эрхимлэгшэдээ тодоруулна. Жэшээнь, hү haалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн hаяхан гаргагдажа, түрүүшүүлээ урмашуулба. Эндэ Уланай колхозой hү haалиин фермын коллектив (даагшань коммунист О. Ш. Пиртанова) түрүү hуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба. Суута haалишад үнгэрөөд байhан үе соо hү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 92 процент дүүргэжэ, гүрэндэ hү тушааха түсэбөө 112 процентдэ хүргэhэн байна. Район дотороо түрүү hуури эзэлhэн энэ фермые даагша нүхэр Пиртановада үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ — ҺАЙНДЭРЭЙ БЭЛЭГ

Бодоной совхозой Һубын hү haалиин фермын коллектив гүрэндэ hү тушааха жэлэйнгээ түсэб юhэн hара хахадай туршада дүүргэhэн тухайгаа элидхэбэ. Эдэнэр жэлэй дүүрэтэр түсэбэй ёhоор 3500 центнер hү тушааха haа, тэрэнээ 3513 центнертэ хүргэhэн байна.

Түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ фермын haалишадай оруулhан хубитань ехэ юм. Эндэ хүдэлдэг 14 haалишад абаhан социалис уялгануудаа бултадаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлhэн байна. Тус фермынхид Октябриин социалис революциин hайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ ехэ амжалта түйлаба.

ЗАГАҺАШАДАЙ АМЖАЛТА

Загаhа олзоборилдог колхозуудай гэшүүд Байгалай мүльhэнэй хүрэхэhөө урид үдэр бүри шахуу далай дээрэ гаража, агнуури хэнэ. Тэдэнэй дундаhаа «Путь Ленина» колхозой ажалай мастер нэрэ солотой И. С. Кузнецовой ударидадаг бригада эрхим дүн түйлажа, загаhа бариха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэhэн байна. Бригадын гэшүүд Д. И. Милюшин, А. М. Дученко, ажалай ветеранууд Д. С. Шелковников, В. М. Пилюгин түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

Манай корр.

ТАСС

Шэнэ hонин

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

Совет болон монгол арадуудай түүхын гайхамшагта hайндэртэй — Монголой ба РСФСР-эй хоорондо хани харилсаа байгуулха тухай хэлсээндэ гар табигдаhаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэд Л. И. Брежнев болон Н. А. Тихонов МНРП-гэй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбалтай, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунхтай амаршалгын телеграммануудые абалсаба. Совет хүтэлбэрилэгшэдэй телеграмма дотор ингэжэ хэлэгдэнэ:

«Үнгэрhэн жэлнүүд хадаа революционно гүнзэгы ехэ хубилалтануудай, габшагай ажалай, социализмын дайсадай харата аашануудта эсэргүү хамтын тэмсэлэй жэлнүүд боложо, совет-монгол хани барисаае хэтын хэтэдэ бэхижүүлбэ. Владимир Ильич Ленинэй, Дамдингийн Сүхэ-Баатарай бидэнэртэ захиhан холбоо барисаандаа хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байлга, нүхэд ёhоной hаналаа нэгэдэлгэ, нэгэ нэгэндээ дэмжэлгэ үзүүлхээр хододоо бэлэн байлга, социалис интернационализм совет-монгол харилсаанай түхэл шэнжые хододоо тодорхойлдог байгаа, мүнөөшье тодорхойлно.

Мүнөө манай арадуудай аха дүү ёhоной хани барисаан 1966 ондо гар табигдаhан хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туhалалсалга тухай договорой бата бэхи үндэhэ hуури дээрэ үрэ түгэсөөр хүгжөөгдэжэ байна. Энэ договор манай оронуудай хоорондохи элдэб янзын харилсаанай олон жэлэй дүй дүршэлhөө үндэhэтэй, социалис ба коммунис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэдэ манай партинуудай, правительствануудай, арадуудай нягта холбоо барисаатайгаар ажаллаха шэнэ арга боломжонуудые, хараа түсэбүүдые найруулаа. Политика болон экономикын, эрдэм, соёлой талаар түсэбэй ёhоор тогтоогдоhон ашаг үрэ ехэтэй харилсаа холбоон, уласхоорондын оршом соо хүсэлэл оролдолгонуудаа залан шэглүүлгэ — эдэ бүгэдэ бүри хурдан түргэн, гүнзэгы үндэhэ баримтатай боложо байhан манай холбоо барисаанай улам үндэр хэмжээндэ гаража байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Совет-монгол хани барисаан, харилсаа холбоон хадаа дэлхэйн социалис нэгэдэлэй, бата жагсаалай шухала хубинь, Азида эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэлдэ нүлөө ехэтэй, бүтэмжэтэй шухала нүхэсэл болоно.

КПСС-эй XXVI съездын болон МНРП-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай оронуудай коммунистнууд, бүхы ажалшад совет-монгол хани барисаанай гайхамшагта ёhо заншалнуудые саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха юм гээд батаар найдажа байhанаа мэдүүлнэбди».

МНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй телеграмма дотор ингэжэ хэлэгдэнэ:

«1921 оной хэлсээн Монголой арадай гүрэнэй бэеэ дааhан байдалтай бололгын, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын замаар тэрэнэй урагшаа хурдан түргэнөөр дабшалгын гадаадын шиидхэхы шухала нүхэсэл болоhон монгол-совет хани барисаанай политическэ, уласхоорондын-эрхын бата үндэhэ hуури табяа. Агууехэ Ленин болон Монголой революциие хүтэлбэрилэгшэ Д. Сүхэ-Баатарай манай хоёр ороной хоорондохи аха дүү харилсаанай эхи табиhандань, монгол арад зүрхэ сэдьхэлhээ омогорхоно. 60 жэлэй урда тээ эдэнэй хоорондо болоhон түүхэтэ уулзалгын үедэ В. И. Ленинэй монгол революционернүүдтэ үгэhэн сэсэн мэргэн захяа заабаринууд, урдань гээгдэнги байhан оронуудай хүгжэлтын капиталисбэшэ замаар дабшажа шадаха байhан тухай Ленинэй оюун мэргэн hургаал МНРП-гэй революционно ёhоор шэнэдхэн хубилгалгын ажал ябуулгада научна хүтэлбэри болоо hэн.

Монгол-совет түрүүшын хэлсээн дарлагдаhан арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хэрэгтэ, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта Соведүүдэй ороной үнэн сэхэ байhые бүхы дэлхэй дээрэ эли тодоор харуулhан байгаа. Энээнтэй дашарамдуулан, адли тэгшэ байлгын, нэгэ нэгэеэ хүндэлэлгын, бэеэ дааhан ба дулдыданги бэшэ байдалай гол ёhонуудта үндэhэлдэг гүрэнүүд хоорондын шэнэ түхэлэй харилсаанда эхи табиhан энэ хэлсээнэй уласхоорондын шухала удха шанартай байhые тэмдэглэхэдэ урматай.

Нэгэ нэгэндээ туhаламжа үзүүлхэ тухай 1936 оной протоколдо, манай арадуудай ба оронуудай хоорондохи ёhотойл интернациональна харилсаае хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөлгын элитэ ехэ шата болоhон 1946 болон 1966 онуудта баталагданхай. МНР-эй ба СССР-эй хоорондохи холбооной договорнууд дотор монгол-совет түрүүшын хэлсээнэй суртал hургаалнууд, гол ёhонууд саашадаа хүгжөөгдэhэн байна.

Манай арадуудай заншалта ленинскэ хани барисаанай, манай ороной социалис байгуулалтын гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй улам ургажа байгаа үүргэ нүлөөнэй социалис Монголой мүнөө үеын бодото байдалай таhаршагүй түхэл шэнжын боложо байhандань гүнзэгы сэдьхэлhээ баярланабди. Монгол-совет хани барисаанай ёhо заншалнуудые хэлбэришэгүйгөөр арьбадхаха, МНРП-гэй болон КПСС-эй хоорондохи, МНР-эй ба СССР-эй хоорондохи али бүхы харилсаае саашадань ургэдхэхэ гээшэ манай партиин, правительствын түбхын түрүүшын зорилго болоно».

(ТАСС).

ҮНДЭР ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛТЭЙГЭЭР

...заводой хүдэлмэри... инженерно-техническэ ...рилэгшэд болон алба ...ай коллектив бүхы ...арадтаяа тон адляар ...ба политическэ үндэр ...үүсхэлтэйгээр Агуу ...иин 64 жэлэй ойн ...ые нэрэтэй солотой... ...тахын түлөө социалис ...нэ хам оролсоhон ...hайндэртэ зорюулаг... ...аярай суглаан дээрэ ...мүрысөөнэй түрүүшүүлэй ...дурдагдаба. Тиихэ... ...дэбэриин 24 түрүү... ...үнгэрэгшэ табан жэ... ...гөөр «Арбадахи та... ...лэй ударник» гэhэн ...тусхай үнэмшэлгэ... ...ээр барюулагдаhан ...Тэдэнэй дунда штам... ...Евдокия Егоровна ...гагнууршан Исма... ...рагимович Хасанов, ...Нина Карповна Тара... ...электрик, коммунис ...ударник Анатолий ...ович Афанасьев болон ...тэмдэглэгдэээ.

...н нэгэдэхи табан жэ... ...hээ хойшо манай за... ...«Табан жэлэй түсэбые ...бан жэл соо» гэhэн уряатай социалис мүрысөөн дэлгэрээ hэн. Мүнөө энэ мүрысөөнэй түрүүшүүлые бидэнэр омогорхон нэрлэнэбди. Тракторай тэргэнүүдые бүтээдэг цехэй слесарь Иннокентий Якимович Корытов, коммунис ажалай ударник Зоя Константиновна Фролова гэгшэд мүнөө үедэ эршэтэ мүрысөөнэй манлайда дабшана. 1976—1980 онуудай социалис мүрысөөндэ илагша Иннокентий Якимович мүнөө 1984 оной январь hарын түсэбөөр хүдэлжэ байнхай. Зоя Константиновнагай ажалай календарь дээрэ 1982 оной март hара гараад байха юм.

«Табан жэлэй түсэбые — 3 жэл 9 hара соо, табан жэлэй түрүүшын жэлые — СССР-эй Конституциин үдэртэ» гэhэн уряа тракторна цехэй түрүү токарь Николай Изотович Манзуров бүри жэлэй эхиндэ гаргаhан юм. Тэрэ хэлэhэн үгэдөө гүйсэд хүрэжэ, энэ жэлэйнгээ түсэбые бүри сентябрь hарада дүүргээд, мүнөө 1982 оной март hарын түсэбөөр хүдэлжэ байнхай. Мүн тиихэдэ инструментальна цехэй Григорий Савельевич Масловай ударидадаг бригада «Табан жэлэй түсэбые — 4 жэл соо» гэhэн уряа гаргаhан юм. Мүнөө тус бригада hара бүриингөө түсэбые 120—125 процент дүүргэнэ.

Энэ мэтэшэлэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ манай заводто юhэн хүдэлмэришэд ба гурбан коллектив түрүү үүсхэл гарган, социалис мүрысөө эхилhэн юм. Тэдэнэй үүсхэлые заводой коллектив халуунаар дэмжэн угтаа hэн. Тиигэжэ энэ жэлэй октябрь hарала 140 гаран хүн жэлэйнгээ даабари сүм дүүргэhэн тухайгаа мэдээсээ бэлэй. Тэдэнэр мүнөө 1982 оной түсэбөөр хүдэлнэ.

«Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн республиканска конкурсдо илаhан манай токарь Владимир Дмитриевич Калгин, гагнууршан Борис Михайлович Калашников, слесарь Владимир Николаевич Кубышкин гэгшэд республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалан, зональна, бүхэсоюзна конкурснуудта хабаадажа, эрхим амжалтануудые түйлаhан байна.

Б-Ж. БАЯРТУЕВ,
«Бурятавторемонт» нэгэдэлэй Шэнэ-Бэрээнэй заводой парткомой секретариин орлогшо.

ТЕХНИКЭЕЭ ЗАҺАБАРИЛНА

«Сибиряк» колхозой Н. Г. Томиловай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд хуряалгын hүүлээр даалгагдаhан техникээ заhабарилха, үбэлэй хадагалаанда табиха хүдэлмэреэ үргэнөөр ябуулжа эхилэнхэй. Тус бригадын комбайнернууд үнгэрэгшэ hарын хахадлатар хүршэ «Маяк» колхозой таряа хуряалгада хабаадалсаад, эдэ үдэрнүүдтэ бүхы комбайнуудаа угаажа, сэбэрлэжэ, түбэйнгөө машина, техникэ хадагалдаг талмайда асаржа табиба. СКД-5 түхэлэй гурбан комбайн haяын үдэрнүүдтэ заhабарилагдажа, бэлэн болохоёо байна. Гэнжэтэ хоёр трактор мүн лэ заhабарилгада оруулагданхай. Еловкын бригадын механизаторнууд хүрьhэ элдүүрилдэг техникээ заhабарилжа захаланхай. Мүнөө тэдэнэр нэгэ хэды сеялкануудые, 6 плуг бэлэн болгоо. Культиваторнуудые, борнойнуудые, шагтагалдаг бусад техникээ бэлдэжэ байна.

— Еловкын механизаторнууд бэшэ тракторна бригаданuудта орходоо, энэ жэл техникээ hайнаар, эмхитэйгээр заhабарилжа эхилээ. Таряа хуряалгада хабаадуулагдаhан бүхы техникээ үбэлэй хадагалаанда тусхай ГОСТ-ын ёhоор табяа,— гэжэ МТМ-е даагша М. Г. Дёмин хөөрэнэ.

Дээрэ дурсагдагша техникээ хэды hайнаар хадагалаашье haа, харин үбhэ хуряадаг машинануудаа мүнөө болотор хадагалаанда табяагүйнь харамтай.

И. ФЕДОРОВ.

Түнхэнэй район.

ПАРТИ БОЛОН ГҮРЭНЭЙ ҮМЭНЭ ГАБЬЯАТАЙ БАЙҺАНАЙНЬ ТҮЛӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкэдэ Октябриин Революциин орден ноябриин 5-да Кремль соо барюулба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар шагнал барюулалгын үедэ байлсаа.

Нүхэр А. П. Кириленкэдэ хандажа, нүхэр **Л. И. Брежнев** ингэжэ хэлэбэ:

— Коммунис парти болон Совет гүрэнэй үмэнэ габьяатай байhанайш түлөө, түрэhөөр 75 наhатай болоhонтойшни дашарамдуулан, шамайе шагнаhан Октябриин Революциин орден мүнөөдэр шамда барюулжа байхадамни, тон аятай зохид байна.

Энэ жэл шамда гайхамшагта hайндэрнүүдээр тэмдэглэгдэбэ: түрэhөөр 75 жэлэй, партиин зэргэдэ ороhоор 50 жэлэй ой гүйсэбэ.

Ажал ябуулгын баян дүй дүршэлтэйш. Энэ дүй дүршэлшни промышленностиин, хүдөө ажахын асуудалнуудта, амгалан тайбан байдалай ба дайнай үедэ хабаатай байгаа.

Үйлэдбэри болон экономикые, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые, хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые hайнаар мэдэдэг, манай ленинскэ партиин суртал hургаалнуудта хэлбэришэгүй үнэн сэхэ, үүсхэл эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэ гэжэ шамайе хүндэлдэгбди.

Леонид Ильич Брежнев сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө үмэнэhөө Андрей Павлович Кириленкэдэ эгээл хани халуун амаршалгануудые, элүүр энхэ ябаха үнэн зүрхэнэй хүсэлэнгүүдые дамжуулаад, харюусалгатай ажал хэрэгүүдтээ шэнэ амжалтануудые түйлахыень хүсэбэ.

Нүхэр **А. П. Кириленко** харюугай үгэ хэлэхэдээ, партийна хүдэлмэри ажалша хүнүүдтэй — хүдэлмэришэд болон колхознигуудтай, үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдтэй, эрдэмтэдтэй, гүрэнэй ба партийна элитэ ехэ ажал ябуулагшадтай бүри дүтөөр танилсаха арга намда олгоhон байна гэжэ тэмдэглээ. Энэ ушар намайе шэнэ эрдэм мэдэсээр, шэнэ дүй дүршэлөөр баяжуулhан, ажабайдалай табиhан орёо шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ, заабол туhалhан байгаа гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, хүтэлбэрилдэг КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой эбтэй эетэй, бата нэгэдэлтэй коллективтэ хүдэлжэ байhан ушарни ажабайдалайм эгээл үрэ түгэс үе болоно!

Ленинскэ партиин хэрэгтэ хэлбэришэгүйгөөр алба хэдэг байhанайнгаа түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө залан сэхэ, эсэшэ сусашагүй тэмсэлэйнгээ түлөө Та, Леонид Ильич, манай орон дотор, мүн хилын саанашье үргэн нийтэ арадзоной үндэр этигэл найдабарида, халуун дурлалда хүртөөт.

Партиин ленинскэ хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, социалис Эхэ оронойнгоо hалбаран хүгжэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа саашадаашье элсүүлхэб гэжэ А. П. Кириленко Л. И. Брежневые, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые найдуулаа.

Эндэ байгшад нүхэр А. П. Кириленкые халуунаар амаршалаад, Эхэ оронойнгоо аша туhада ажал ябуулгаяа эрхилхыень тэрээндэ хүсэбэ.

Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай бии болгоhон «50 жэл КПСС-эй зэргэдэ» гэhэн тэмдэгые нүхэд А. А. Громыкада, А. П. Кириленкэдэ, А. Я. Пельшедэ, М. А. Сусловта, Д. Ф. Устиновта, К. У. Черненкэдэ, В. В. Кузнецовто, Б. Н. Пономаревто барюулhан байна.

Хүндэтэ тэмдэг абаhаарнь Леонид Ильич тэдэниие халуунаар амаршалаад, элүүр энхэ ябахыень, саашадаашье ажалдаа амжалта түйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

...ЭГЛЭГШЭДГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛХЭ

...бан нэгэдэхи табан жэ... түрүүшын жэлдэ Анаа... совхоз мал ажалай про... ...нүүдые үйлэдбэрилхэ ба ...дэ худалдаха талаар ...hайн үрэ дүнгүүдые ...ба. Тодорхойлон хэлэ... ...тус ажахы сентябриин ...hү худалдаха жэлэйн... ...түсэб уридшалан дүүр... ...эн. Нигэжэ бүхыдөө 6600 ...ер hү тоhоной заводто ...аhан байна. Жэлэй ...тэр үшөө 1100 цент... ...ниимэ продукци худалда ...хараална. Анаа-Үртөө... ...hү haалиин комплексын ...ектив түсэбэй дүүргэлтэ... ...оритой хубитаяа оруу... ...Эндэхи түрүү haалишад ...Белалова, О-Х. Жигжи... ...В. Полобашина, Л. ...окова болон бусад ху... ...гаа түсэбтэ даабаринуу... ...үлүүлэн дүүргэнхэй.

...ха үйлэдбэрилгөөр тэ... ...мүн лэ муу бэшэ дүн ...анхай. Октябриин 1-нэй ...алаар жэлэй түсэбтэ 384 ...нер мяхан дуталдана. ...ээ дүрбэдэхи кварталда ...улхээр хараална. Сов... ...956 центнер ноохо гүрэндэ тушаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ.

Зунай бэлшээриин үедэ ажахын мал адуулагшад П. Н. Бичурин, А. Ц. Цыбикжапов, А. С. Содномова, И. Ц. Цыдендамбаев гэгшэд даалгагдаhан малаа hайнаар харууhалжа, нилээд таргалуулаа. Нажарай hайхан, элдин сагта дүршэлтэй малшан Ойлоп Балмадаевич Цыренжаповай үсэд нэтэрүүгээр хүдэлhыень онсолон тэмдэглэлтэй. Тэрэ даажа байhан малаа hайнаар бэлшээhэнэй ашаар (үнгэрэгшэ hарын дүнгөөр) шэгнүүрыень сүүдхэдээ дунда зэргээр 870 граммаар нэмээгээ. Тиигэжэ тэрэнэй харууhалдаг үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүр 293 килограммда хүргэгдэhэн байна. Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа боломоор.

Байгша ондо ажахын хүдэлмэрилэгшэд малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулаа hэн. Илангаяа холимол тэжээл ехээр нөөсэлөө. Нигэжэ совхозой дирекци, партком энэ жэлдэ бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха талаар шухала хэмжээнүүдые абанхай.

Нёдондо жэлэй үбэлжэлгые тус совхозой хонишод яhала hайнаар үнгэргөө hэн. Хонин hүрэгөө нилээд олошоруулаа, түл олоор абаа, ноохо ехээр хайшалаа. Эдэ түйлаhан амжалтануудаараа урмашаhан ажахын малшад мүнөө жэл хонидоо үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ богони болзорто, hайн шанартайгаар түгэсхэбэ.

Ниитын малай үбэлжэлгын эхиндэ дутуу дундануудолоор дайралдана. Зоовет мэргэжэлтэд, hү haалиин фермэнүүдые даагшанар, малшад өөhэдөө ажалаа бүри hайжаруулха зэргэтэй. Буламай hү haалиин фермынхид зунай үедэ муугаар хүдэлжэ гараа. Үнгэрhэн юhэн hарада үнеэн бүриhөө дундаа зэргээр оройдоол 902 килограмм hүн haагдаа. Ажахы дотор тугалнууд үсөөн абтаhан зандаа. Тиимэhээ haяын сагта эдэ дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээ абахаар болоо гэжэ haнагдана.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

Хориин район.

«ВЕНЕРА-14» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

Замбуулинай дайдые, Нарата юртэмсын планетэнүүдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулан, «Венера-14» гэжэ планетэнүүд хоорондо ниидэхэ автомат станци 1981 оной ноябриин 4-дэ Советскэ Союзhаа дэгдээгдэбэ.

«Венера-14» гэжэ станци түхеэрэлгэ ба зорилгынгоо талаар октябриин 30-да ниидхүүлэгдэhэн «Венера-13» станцитай адлирхуу юм.

Планетэнүүд хоорондын хоёр станциин ниидэлгэ Үүрэй Солбоной планетэ тухай, мүн замбуулинай дайдада болодог физическэ хубилалтануud тухай бүрин хүсэд мэдээнүүдые абаха арга олгохо.

Автомат станцинуудай онhон түхеэрэлгэнүүд ба аппаратура haадгүй hайнаар хүдэлнэ.

«Венера-13» станцидал адли, «Венера-14» станци 1982 оной мартда Үүрэй Солбоной оршон тойрондо хүрэхэ юм.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи №7

Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшад болон мэргэжэлтэд малай үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлдэхын ба тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхын, мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха гэhэн эдэбхи үүсхэлтэйгээр республикынгаа бүхы малшадта хандаhан байна. Жаргалантынхидай иимэ үүсхэл имагтал тэжээлэй найдамтай бааза байгуулжа, бүхы хүдэлмэреэ hайжаруулhанай, совхозой хүдэлмэришэдэй эбтэй эетэйгээр ажалладаг болоhоной аша үрэ мүн.

Үүсхэл гаргагшад абаhан уялгаяа бэелүүлхын тула юу хэжэ байнаб, hүүлэй үедэ энэ ажахын үйлэдбэридэ ямар хубилалтанууд болооб гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, ажалай түрүүшүүл энэ хуудаhанда хөөрэнэ.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭБДИ

Манай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, бүхы совет арадтаал адли, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар оролдожо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Һү hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд оролдосотойгоор хүдэлжэ, гүрэндэ hү тушааха жэлэй түсэбөө бүри августын 11-дэ дүүргэжэ шадаа бэлэй. Түсэбhөө үлүү 2460 центнер hү худалдаха угтамжын уялга hаалишадай абаhан байха юм. Һүтэйн hү hаалиин фермын коллектив илангаа ехэ хубитаяа оруулна. Жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө эндэ 1800 килограмм hүн абтаа гэхэ гү, али hүтэйнхид жэлэй түсэбhөө үлүү 500 центнер шахуу тушаагаад байна. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Галина Ешидоржиевна Балданова ябана. Тэрэ үнеэн бүриhөө 2300 килограмм hү hаанхай. Тэрэнэй удаа А. Чимитова, Л. Бадмаева гэгшэд дабшана. 1981 ондо абаhан социалис уялгануудаа эндэхи арбаад hаалишад бэелүүлээд байна.

Зунай сагта бэлшээриеэ hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар имэ амжалта туйлагдаба гэжэ тэмдэглэхээр. 220 гектар hайжаруулагдамал бэлшээридэ муу бэшэ ногоон ургуулагдаhан байгаа. 13 хорёо болгожо хубааhан энэ бэлшээридээ hаалиин үнеэдые ээлжэлүүлэн адуулhан байнабди. Гадна хоёр хорёо соо тугал бэлшээгдээ, үшөө 3 тээлниг соохи ногоон сабшагдаад, малда нэмэри ногоон тэжээл болгон эдюулэгдээ юм. Саашадаашье hайжаруулагдамал бэлшээриеэ үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохобди.

Хонин ажалдаа анхаралаа баhал ехээр хандуулнабди. Сэхыень хэлэхэдэ, манай ажахыла энэ hалбари гээгдэлдэ оронхой байгаа. Юрөөгэй болон Сэлэнгын совхозой хонишодhоо юундэ бидэнэр дутахабибди гэжэ хэлсээд, энэ ажалаа үндэhөөрнь hайжаруулха хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилээбди. Зарим тэды хубилалтанууд болоо. Мүнөө жэл хэзээ хэзээнэйхиhээ олон хурьгад түлжүүлэгдэбэ. Хонишодой табан бригада зуун эхэ хонин бүриhөө 90 гаран хурьгадые абажа шадаа. Тиихэдэ түрүү хонишон Б. Д. Дондуков зуун хонин бүриhөө 103 хурьга абаhан байна. Хонишод В. Будаев, Т. Иванов, С. Санжиев болон бусад ноохо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Нooho хайшалалга долоон хоног соо түгэсхэгдөө hэн. Г. Аюшеев, М. Хубитуев, Д. Эрдынеев гэгшэд онсо шалгараа. Мүнөө жэл 105 центнер нooho түсэбhөө гадуур гүрэндөө худалдаhан байнабди.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилдэг, гүрэндөө худалдадаг болохын тула нэн түрүүн газар таряалангай үрэжэлые саашадань дээшэлүүлхэ тон шухала гэжэ мэдэрэгдээ hэн.

Энэ жэлдэ нуга сабшалан дээрэhээ 32700 центнер үбhэ абаха уялгатай байбал, дүн хамта 33,5 мянган центнер бэлэдхэгдээ. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 6,8 мянган центнерээр ехэ болоно. Гэхэ зуура горитой хэмжээнэй сенаж бэлдэгдээ, 21 мянган центнер ногоон сенажда дарагдаа гэхэ гү, али уялгаhаамнай 11 мянган центнерээр үлүү болоно. Бэлэдхэгдэhэн бүдүүн тэжээл болон сенажаар нийтын мал хүсэд хангагдаба гээшэ. Мүн үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүридэ 10 тонно шэмэтэ тэжээл хүртэхэ. Гадна эхэ хонидой түлэг хурьгалжа байха үедэ сенажай зарим хубинь отаранuудта үгтэхэ юм.

Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэдээ, ороо-hото ургамалнуудые нэмэжэ холиhон байнабди. Имэ hайн шанартай 2500 тонно шэмэтэ тэжээл нөөсэлэгдэбэ. Гэбэшье энэ жэлдэ кукурузын болон наран сэсэгэй ургаса бирагүй байшоо. Ган гасуур нүлөөлжэшье болоо, зүгөөр эдэ ургамалнуудта анхаралаа горитой хандуулжа шадаагүйбди гэжэ мэдэрхэ ёhотойбди. Тэрэшэлэн таряанай ургаса үшөө hанаhанда хүрөөгүй. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ бүхыдөө арайхан 10 мянган центнер таряан хурягдажа абтаа. Энэ ороохон үрэhэндэл хаагдаха байна. Тиимэhээ таряа талханай зүйл малай тэжээлдэ биратай хүртэхэгүй болоно.

Зүгөөр сабшалан hайжаруулха зарим тэды дүй дүршэлтэй болообди гэхэдэ, алдуу болохогүй. Ган гасуур болоhон энэшье жэлдэ уhалагдадаг сабшалан дээрэhээ үбhэ ногооной ургаса гектарай 28 центнертэ хүрөө бшуу. Луговодуудай оролдолгоор лэ имэ үрэ дүн туйлагдаа гээшэ. Дүршэлтэй болоhон ажалша луговодуудаараа омогорходогбди. Тусхайлбал, Бато Жалсараевич Жалсараев гектар бүриhөө 46 центнер үбhэ абажа шадаа. Тиихэлэ совхозой мэдээжэ луговод Г. Д. Аюшеев урдань ургаса багаар үгэдэг газар даажа абаад, хоёр жэлэй туршада сабшалан hайжаруулха хүдэлмэри эсэшэ сусашагүйгөөр ябуулhанай ашаар гектар бүриин ургасые 26 центнертэ хүргэhэн габьятай. Ажалай ветеран Д.-Н. Р. Аюшеев гектар бүхэнhөө гушаад центнер үбhэ хуряагаа.

Луговодуудаймнай олонхинь өөhэдөө үбhэшэдэй звенонуудые даадаг болонхой. Тиимэhээ hайн шанартайгаар үбhэ ногоо суглуулжа абаха гэжэ оролдоно ха юм.

Гэхэтэй хамта ургаса дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжонуудаа үшөөл хүсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди. Газар уhалалгада булуур станцинууд багаар хэрэглэгдэнэ. Тэрэшэлэн түрүү луговодуудай дүршэл бүгэдын шадабари болгогдожо шадагданагүй. Кукуруза, наран сэсэг болон шэмэтэ бусад ургамалнуудые уhалагдадаг газарта ургуулха агротехникэ hайнаар бэелүүлэгдэнэгүй. Эдэ асуудалнуудта саашадаа анхаралаа горитой хандуулха болонобди.

Энэ жэлдэ малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абахын, гүрэндөө худалдахын түлөө республика доторoo социалис мүрысөө үүсхэжэ, Буряад оронойнгоо хүдөөгэй бүхы малшадта, мэргэжэлтэдтэ хандаhан байнабди. Дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготойгоор манай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд оролдожо байна.

Мал ажалай эгээн харюусалгатай хаhа — үбэлжэлгэдэ муу бэшээр бэлдээ гээшэбди. Малай бүхы байранууд болон малшадай үбэлжэхэ гэрнүүд заhабарилагдаад, тусхай комиссяар шалгагдажа, hайн сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Энэ жэлдэ эртэ хүйтэрhыень харааа абажа, сентябрь hарын hүүлээр, октябрийн эхеэр малшаднай үбэлжэлгын гуримаар ажаллажа захалаа. Тэжээл буйлуулха цехүүд хаа хаанагүй дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэжэ эхилэнхэй. Хэршэгдэhэн hолоомо болон бутаргагдаhан таряа талханай зүйлнүүдые холижо, бусалhан уhаар, ууралаар зөөлэрүүлжэ, үнеэн бүридэ сүүдхэдэ 20 килограмм хүртэхөөр үгэнэбди. Гансахан Түбэй комплексдо сүүдхэдээ 6 тонно имэ тэжээл буйлуулагдана. Гадна сүүдхэдээ үнеэн бүхэндэ 10 килограмм сенаж эдюулэгдэнэ. Бүхы үнеэд бүлеэдхэгдэhэн уhаар хангагданхай.

Гансал hаалиин үнеэдтэ имэ онсо анхарал хандуулна бэшэбди. Октябрийн эхинhээ 200-гаад буруу, хашараг түргэн түлжүүлгэдэ, шахан таргалуулгала табигдаа. Тэрэшэлэн тамираар hула мал илгагдан суглуулагдажа, эмшэлгэ-тэбээрэлгын пунктда hайн харууhанда, тэжээлэй хүсэд рационда табигдана. Октябрь hара гаратар эхэ хонид бүхыдөө үрэжүүлэгдээд, хагданда, таряалангай үлөөдэhэн дээрэ бэлшээгдээ hэн. Отара бүхэндэ үбhэ, тэжээл зөөгдөө.

Социалис мүрысөөн малшадай хоорондо үргэнөөр дэлгэрбэ. Һаалишад Л. Бадмаева, А. Чимитова, Г. Балданова, С. Батуева, хонишод Б. Дондуков, Б. Будаев, Н. Цыренов болон бусад хоорондоо мүрысэн, абаhан үндэр уялгануудаа заатагүй бэелүүлхэ зорилготойгоор хүдэлжэ байна. Арбан хоног бүхэндэ hаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоно, эрхимлэгшэд урмашуулагдана. Тиихэдэ совхозой мэргэжэлтэд фермэ, отаранuудаар үдэр бүри ябажа, ажалай гурим баримталгые хинаh шалгана, алибаа туhаламжа дары үзүүлхые оролдоно. Арадай хиналтын постын гэшүүн А. Чимитова, фермые даагша Б. Жанаев, агитатор Д. Бальжиева, лекторнууд, совхозой партийна комитедэй гэшүүд нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Урма зоригтойгоор хүдэлжэ, бүхы республикынгаа малшадай үмэнэ абаhан уялгануудаа манай хүдэлмэришэд заабол бэелүүлхэ гэжэ найданабди.

В. ЖАЛСАНОВ,
совхозой директор.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Нёдондо бэрхэшээлтэй байдалда үбэлжөө hэмди. Тэжээлээ арайл гэжэ хүргөөбди. тэрэнэй шанар мүнөө жэлэйхитэй сасуулхаар бэшэ бирагүй hэн. Тиихэдэ хабартаа, зунай эхиндэ хүйтэн, хура бороогүй байжа, үбhэ ногооной ургасада hаад ушаруулаа. Гэбэшье манай фермын үнеэд зуhаланда гаргагдажа, hайжаруулагдамал бэлшээриин ногоондо адуулагдажа ороо. Ушар юуб гэхэдэ, мүнөө жэл түрүүшынхеэ бэлшээримнай үтэгжүүлэгдэжэ, уhалагдажа, хорёологдоhон хадаа үмсын малда түйбэгдөөгүй байгаа ха юм.

Манай комплексын үнеэд хоёр hүрэг болгогдожо илгагдаад, Харшын-Харганаа, Шэнэ-Зам гэдэг газарта зуhаа. Эдэ байрануудта бэлшээриин үеын эхилтэр заhабарилга хэгдээд, тугалнуудай байха hарабша баригдаа, мүн нэмэри тэжээл буйлуулха цех хүдэлгэгдэжэ эхилээ бэлэй. Һаагдаhан hүнэй килограмм бүридэ 400 грамм хүртэхөөр ороohо таряанай зүйл, 20 килограмм бурдууг үнеэн бүхэндэ зунай эхеэр үгтэжэ байгаа. Үнеэдые hааха түхеэрэлгэнүүд, hүнэй шанар шалгаха лабораторинууд, hү хүргэхэ ба үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунктнууд таhалгарнагүй хүдэлгэгдөө юм. Дабhан болон минеральна нэмэлтэ тэжээл уридшалан асаргадаhан байба. Имэ hайн бэлэдхэлтэйгээр зуhаландаа хүдэлжэ эхилхэдэ, ехэтэ урмашаhан гээшэбди. Саг үргэлжэ совхозой дирекциин зүгhөө бидэндэ анхарал хандуулагдажа байгаа. Энэнь бидэндэ hаадгүйгөөр, урма баяртайгаар ажаллаха арга олгоо бшуу.

Тиигэжэ hү hаали эрид нэмээ. Жэшээлхэдэ, жэлэй эхинhээ майн дүүрэтэр манай коллектив үнеэн бүриhөө үдэртэ оройдоо 870 килограмм hү hаажа байгаа hаа, июлиин эхиндэ тэрэнээ 1800 килограммда хүргөө hэмди. Гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэдээ, бүри урма зоригтойгоор хүдэлжэ орообди. Бэлшээриеэ hэлгэжэ байгаад, түхэреэн сүүдхэ соо үнеэдээ адуулжа, үдэртөө 3 дахин hаадаг болоо hэмди.

Би өөрөө hү hааха жэлэйнгээ түсэб сентябриин эхиндэ бэелүүлжэ шадааб. Үнеэн бүриhөө жэлэй эхинhээ 2 мянга гаран килограмм hү hаагаад байнаб. Түрэл ажахынгаа үүсхэл гаргажа, үбэлжэлгэеэ эрхим hайнаар үнгэргэжэ, малай продукци ехээр абаха зорилготойгоор республикын ажалшадта хандаhан бэшэгтэ гараа табилсаа хүм. Тиимэhээ харюусалгамни бүри ехэ болоно. Тэрэнээ мэдэржэ, аhан шадалаараа хүдэлхэ гэжэ оролдоноб.

Мүнөө жэл үбэлжэлгэдөө хэзээ хэзээнэйхиhээ эртэ бэлдэжэ эхилhэн байнабди. Һү hаалиин Түбэй комплекс hайнаар заhабарилагдаа. Үнеэдэй уягдаха hууринууд гуримтай болгогдоо. Авто-уhалалгын түхеэрэлгэнүүдhээ эхилээд, шэбхэ шабааhа зайлуулдаг онhон hайнаар хүдэлгэгдэнэ, тусхай слесарьнууд тэдэниие саг үргэлжэ харууhалдаг болоо. Тэжээл буйлуулдаг цех сентябриин hүүлээр хүдэлгэгдэжэ эхилээ юм.

Урда жэлнүүдтэ нүүдэлэй үедэ hү hаали доошоо ородог бэлэй. Үнеэдээ уяжархёод, түхеэрэлгэнүүдээ заhабарилан, хүдэлгэжэ ядажа зободог hэмди. Малай байрашье задагай шахуу байгша бэлэй. Хорёод жэлэй турша соо hаалишанаар хүдэлжэ байhан хадаа энэ үбэлжэлгые эгээн hайн бэлэдхэлтэйгээр, журамтайгаар эхилбэбди гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб.

Һаалишад урма зоригтойгоор хүдэлнэ. Манай коллективэй хүдэлмэришэн бүхэн дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абанхай. Би үбэлжэлгын hарануудта үнеэн бүриhөө 1200 килограмм hү hааха зорилготойб. Уялгаяа бэелүүлхэ арга боломжо бии. Һаагдадаг үнеэн бүхэндэ мүнөө үедэ сүүдхэдээ дунда зэргээр тэжээлэй 9 единицын хэмжээнтэй хоол хүртэнэ. Б у л е э н у h а н, б у й л у у л h а н тэжээлэй холисо, шэмэтэ сенаж үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлгэдэ ехээр нүлөөлнэ. Зүгөөр ганса тэжээлэй ашаар бэшэ, мүн хүнүүдэй оролдосын хүсөөр hаали дээшэлдэг гээшэ. Үнеэн бүхэн нэгэл сагтаа, өөрынгөө ээлжээндэ, тусхай гуримаар hаагдахадаа, hү шэмээ дүүрэн табидаг.

Манай комплексые бүри hайнаар ашаглаха хэмжээнүүд абтана. Хэмэл hү үйлэдбэрилдэг цех, юрэдөө, hайнаар
ашаглагдадаггүй байд
hаянай продукци үгэжү
бэ. Комплексын хаж
бэлшээри hайжаруу
байнхай. Хэрбээ урда
намаг, болдог байбал,
тэндэ hайжаруулгын
дэлмэри ябуулагдажа,
жэлэй ногоон таригда
нөө жэл эндэhээ арбаа
үбhэн абтаhан байха
Удаадахи жэлнүүдтэ h
руулагдамал энэ бэлш
най бүхы гуримай ёhoo
лагдаха гээшэ.

Агуусхэ Октябрин
дэрые ажалай туйлал
даар угтажа байнабд,
нөө би 1982 оной ма
рын түсэбөөр хүдэлнэб.

Л. БАДМАЕ
Түбэй фермын hаали
Октябрийн Революци
ордено, республи
габьяата мал

АЖАЛНАЙ ГУРИМШУУЛАГДАА

Олон жэлэй туршада манай совхоздо элдэб болзорто түл абтажа байгаа. Юуб гэхэдэ, хонишон бүхэн өөhэдынгөөл аяар үрэжүүлгэ эхилдэг байгаа бшуу. Зооветмэргэжэлтэдэй, мүн хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө эрид шанга эрилтэ табигдадаггүй дээрэhээ үрэжүүлгын хүдэлмэри униагайрдаг, тэрэнэй гурим хазагайруулагдадаг байhан юм. Тиимэhээ түл абалга январь-февральhаа эхилээд, аяар апрель болотор үргэлжэлдэг бэлэй. Олон хонид hубайрдаг, хурьгад гарзалуулагдадаг hэн. Район соогоо манай хонишод түл абалгаар ходол hүүл барижа ябаа. Юрэдөө, зүүтан-хонишон үгы байгаа.

Нёдондо жэлhээ хонишодой ажалай эмхидхэл зарим тэды хубилгагдаа. Түл абаха хуушан гурим орхигдожо, сакманна онол арга хэрэглэгдэжэ эхилбэ. Энэ ушарта ганса хонишод бэшэ, харин отара дээрэ хүдэлдэг хүн бүхэн өөр өөрын тодорхой ажалай, участогай түлөө харюусалгатай болобо, Энээниие үнгэрэгшэ түл абалгын жэшээ дээрэhээ хаража үзэе.

Январь hарада хониднай хурьгалжа эхилээ hэн. Сакманна онол арга түрүүшын үдэрhөө нэбтэрүүлээбди. Хонидой хурьгалха үедэ манай отарада долоон хүн хүдэлжэ гараа. Хурьгашан бүхэн 80 хурьга абаха, түлжүүлхэ даабаритай байhан. Хурьган бүхэниие гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлhэн байбал, энээнэйнгээ түлөө салин хүлhэнhөө гадна, нэмэлтэ түлбэри, шан үгтэхэ гэжэ ажалай договор соо тодорхойлогдоhон юм. Тиимэhээ хурьгашан бүхэн өөр өөрынгөө абаhан хурьгадые hайнаар түлжүүлхэ гэжэ оролдоhон байна.

Бидэнэр түрүүшээр сакман бүридэ 30 хурьга байлгаад, саашадаа үдэр бүри 3—4 хурьгадаар нэмэжэ байгаабди. Хурьгашан бүхэн өөрынгөө даажа абаhан бүлэг хурьгадые хүхүүлжэ, эдеэлүүлжэ, үдэр hүнигүй харууhалжа байгаа. Уданшьегүй хүн бүхэн 80 хурьга харууhалдаг болоо hэн. Сакманщик бүхэн 45 хоногой туршада эды шэнээн хурьгадые абажа, бүрин hайнаар түлжүүлээд, тушааhан байна.

Сэхыень хэлэхэдэ, иимэ сакманна аргаар ажалаа эмхидхэхэдэ, олон туhалагшад хэрэгтэй болоно. Зүгөөр хурьгадай харууhалга яhала hайжараа. Үхэл гарза үсөөрөө. Тусхайлбал, манай бригада зуун эхэ хонин бүриhөө 103 хурьга түлжүүлhэн байха юм. Харин манай нэгэдэхи отделени дотор дунда зэргээр зуун эхэ хонин бүриhөө 90 хурьган абтаhан байна. Хэзээдэшье урдань совхоздомнай иимэ hайн дүнгүүд туйлагдаагүй бэлэй.

Энэ онол арга булюу hайн, тэрэниие нарижуулан хэрэглэхэ ёhотойбди гэжэ hанагдана. Жэшээнь, сакманаудые ехэ болгожо, хурьгашан бүхэнэй харууhалха малай тоо олошоруулаа hаа, тиимэшье олон хүн отарада хэрэгтэй болохогүйл.

Тэмдэглэмээр шэнэ юумэн гэхэдэ, хонидой түлэг хурьгалжа эхилхэ үедэ ажахын мэргэжэлтэд отаранuудые хоорондоо хубаарилаад, ходоо хамта байлсажа, туhаламжа үзүүлдэг, хэрэг ажалыемнай хинажа байдаг болонхой. Манай отарада үнгэрhэн түл абалгын үедэ инженерно-техническэ албанайхид яhала туhалhан байха юм. Мүн тэжээл гаргашалгын хойноhоо тоо бүридхэл эзэн ёhoop табигдадаг болоо. Хэрэгтэй тэжээл отарадамнай саг соонь асарагдажа байгаа.

Хонишодой эрилтэдэ совхозой дирекци анхаралтайгаар хандана гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, манай отарын хонидой байра ходо шиигтэй байдаг бэлэй. Тиимэhээ сакман бүхэндэ хабтагай модон дэбдигдэжэ, саг зуурын шала хэжэ үгтөө hэн.

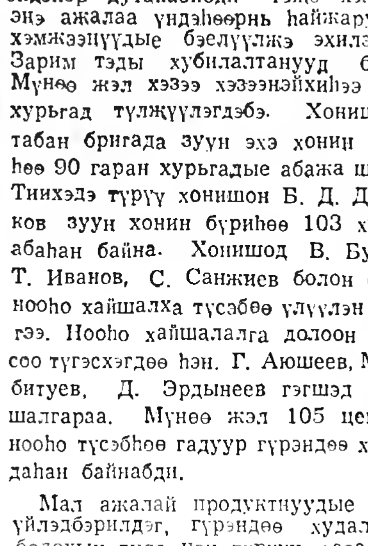
Үбэл эртүүр хурьга абаха болзор манда таатай гэжэ hананаб. Энэ үедэ отаранuудта тэжээл элбэг, тэрэнэй шанар үшөө hайн зандаа байдаг. Эхэ хонидойшье тэнхээ тамир хүдэлөөгүй байха бшуу. Тиимэhээ өөдэргэн, дорюун хурьгад абтадаг. Энэ жэлдэ манай отарада январь hарада 250 хурьгад абтаа hэн. Эдэниие апрель hарада дунда зэргээр 16 килограмм шэгнүүргэйгээр эхэhээнь hалгаагаабди. Бусадыень май hарада амяарлаhан байнабди. Хурьгадаа эртэ hалгааhанай ашаар эхэ хонидоо зунай
ногоондо hайнаар б
жэ, августда искусст
аргаар үрэжүүлжэ ш
бди. Хониднай зунда
галжа үрдиhэн хада
бүри олоороо о р о
о р у у л а г д а ж а
Үрэжүүлгын хүдэлмэ
рын туршада дүүр
хото хорёогоо үбэл
hайнаар бэлдэхэ саг
нэртэ үлэhэн байна.

Богонёор хэлэхэдэ,
ажалдаа манай хүтэ
лэгшэд, зооветеринар
гэжэлтэд урданайхида
ходоо анхарал ехээр
дуулдаг болоо, хони
лай эмхидхэл hайжар
дажа эхилбэ. Тусхай
нooho богони бо
hайнаар хайшалагда
лонхой. Хэрбээ урда
нуудтэ хонидой нooho
шалха хүдэлмэри hара
хуу униагайрдаг,
ехээр гээлтэдэ ородог
гаа hаа, харин мүнөө
минил долоон хоногой
шада тэрэнээ түгэсхэ
набди. Нooho хайшал
шанарай сэгнэлтээр
болон урмашуулгын
үгтэhэн байна. Тиимэ
нишодой бүхы шахуу
гадануд нooho түша
сэбөө бэелүүлжэ шада
нин бүри-hөө бидэнэр
килограмм нooho тү
түсэбөө үлүүлэн дү
бди.

Үбэлжэлгэдөө бидэ
тээнhээ бэлдэhэн ба
Хото хорео сэбэрлэгдээ,
лагдаа. Хэрэгтэй болохо
зүйлнүүд бэлдэгдээ.
тэжээл отарадамнай а
даа. Манай бригада
боломжонуудаа хаража
социалис үндэр уялга
хай. Ерэхэ жэлдэ зуу
хонин бүриhөө зуунhаа
бэшэ хурьга томо б
зорилготойбди.

Б. ДОНДУК
ахалагша хони

ҮНДЭР УРГАСА—МАНАЙ ГАРТА

«Хүршэ хоёр ажахые жэшэжэ сасуулхада, адлирхуу сабшалантай, таряалантай байбашье, Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз үбhэ тэжээл багаар абана, тиимэhээ мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилжэ шаданагүй». — гэжэ «Правда» газетэ хэдэн жэлэй урда тэмдэглээ hэн. Тон зүб ажаглалта хэгдэhэн байгаа. Үнэхөөроошье, тэрэ үедэ ургаса hайжаруулха асуудалда манай совхоздо ёhото анхарал хандуулагдадаггүй бэлэй.

Үбhэ тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ арга боломжонууд Жаргалантада, Һүтэйдэ бии гэжэ сэхыень хэлэхэ хэрэгтэй. Харин сабшалан, таряалан дээрэ саг үргэлжын хүдэлмэриин ябуулагдадаггүй байhанhаа тэрэнэй үгэмөөр ургасын хахадынь лэ арай шамай абтадаг hэн. Тусхайлбал, hүүлэй юhэн жэлэй туршада бүхы совхоз дотор сабшалангай гектар бүриhөө оройдоол 8 центнер үбhэн хуряагдаhан байха юм. Тиихэдэ хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз болон Кировэй нэрэмжэтэ совхозой түрүү луговодууд гектарай 18—30 центнер үбhэ абажа байгаа. Тобшолбол, hайса оролдоо hаа, манайшье газарай үрэжэлые дээшэлүүлжэ боломоор.

Манай ажахыда дүршэлтэй, оролдосотой луговодууд бии гээшэ. Жэшээлхэдэ, Дашанима Ринчинович Аюшеев Доодо-Голдо жэл бүри муу бэшэ ургаса ургуулжа абана. Зүгөөр сабшалан бүхыдөө hайнаар харууhалагдадаггүй байгаа бшуу. Участок бүхэниие тодорхой эзэнтэй болгоол hаа, тэрэ hайнаар харууhалагдаха жэшээтэй. Энээн тухай нёдондо жэлэй март hарада болоhон совхозой луговодуудай суглаан дээрэ шанга хөөрэлдөөн болоо hэн. Тиигэжэ луговодуудай 11 звено байгуулагдажа, участок бүхэниинь харюусалгатай хүндэ даалгагдаа юм. Агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ тодорхой түсэб табигдаад, луговод бүхэн социалис уялга абаа бэлэй. Сабшалан дээрэ хүдэлжэ үзэhэн лэ хүнүүд звенонуудай гэшүүдээр томилогдоhон байна.

Гадна мелиоратор Д. Ц. Аюшеевэй хүтэлбэри доро сабшалан шанаржуулан hайжаруулха тусхай отряд байгуулагдаба. Тэжээл нэмэжэ абахын тула фермэ шадархи зуугаад гектарай сабшалангай долоон участок малшадта даалгагдажа үгтөө.

Имэ хэмжээнүүдэй үрэ дүн уданшьегүй үзэгдэбэ. Урдахи жэлэйхидэ орходоо, нёдондо 8860 центнерээр ехэ үбhэн абтаhан байна. Май hара болотор hүринүүд сабшалангай зарим участогууд дээрэ жэрылдэжэ байгаа hэн. Тэжээл бага бэшэ нөөсэлhэнэй ашаар манай малшад ехэ продукци абажа, энэ жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэжэ шадаха байна.

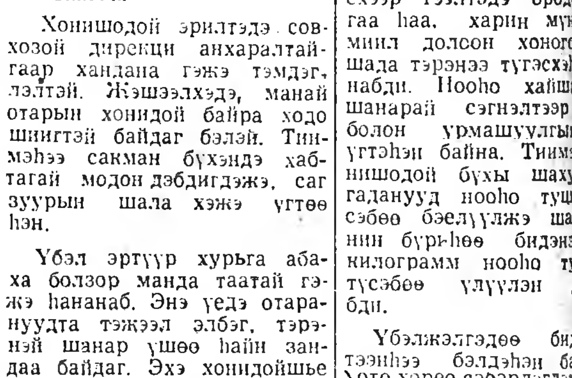
Туйлаhан эршээ hуларуулхагүй гэжэ мүнөө жэл оролдообди. Би луговодоор 20 жэлэй туршада хүдэлнэб. Сабшалан эрхидэлгын гуримшуулагдажа байhаниинь hайшаагдана. Һанаад үзэхэдэ, урдань мүнөөхил үбгэ эсэгэнэрэй гуримаар сабшалангаа уhалаад лэ, шэбхэ тараагаад лэ, ургаса хүлеэдэг байгаа ха юмбибди. Харин мүнөө хүсэтэ техникэ хэрэглэн, газараа саг үргэлжэ сэбэрлэнэбди, борнойлнобди, эрдэмтэд-мэргэжэлтэдэй заабари зүбшэлэй ёhoop минеральна үтэгжүүлгэ заатагүй тараанабди, олон жэлэй ногооной үрэhэ тарилсанабди. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэл 430 гектар сабшаланда олон жэлэй ногооной үрэhэн таригдаа юм. Уhалагдадаг газарта 4 мянга гаран тонно органическа, мүн бага бэшэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Сабшалангай нилээд ехэ хуби үндэhөөрөө hайжаруулагдаhан байна. Совхозой лугомелиоративна отряд В. А. Герасимовай нэрэмжэтэ шангай лауреат болонхой.

Хоёр жэлэй урда тээ би шэнэ участок даажа абаа хүм. Аса-Булан гэдэг газарта ургаса горитой абтадаггүй бэлэй. Зуун гушаад гектар энэ сабшалан дээрээ жэлэй дүрбэн сагта хүдэлгэдөө. Урдань эндэхи гектар бүриhөө оройдоо 8 центнер үбhэн абтадаг байhан юм. Харин мүнөө жэл гектар бүриhөө дунда зэргээр 26 центнер үбhэ хуряажа шадаабди. Би Цыретор хүбүүнтэеэ сабшалан дээрээ хүдэлнэб. Ивалгын гидромелиоративна техникум дүүргэhэн хадаа хүбүүмни ургаса дээшэлүүлхэ онол арга хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Өөрөөшье зарим тэды дүршэлтэй болонхойб гэжэ hананаб. Мүнөө жэл 45 тонно нютагай үтэгжүүлгэ, 2 тонно суперфосфат болон 2,2 тонно мочевинэ сабшалан дээрээ тарааhан байнабди. Залхуурангүйгөөр газараа саг болзортонь hайса уhалха гэжэ оролдообди. Һургааг бэлдэжэ, сабшалангаа хорёолоо hэмди. Эдэ мэтын ажал хэhэнэй ашаар яhала hайн ургаса абтаба. Үбhэ хуряалгын үедэ звено толгойлжо, өөрынгөө участогай ургаса hайн шанартайгаар суглуулжа абаха гэжэ оролдооб. «Сэлэнгын эрхим луговод» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ намда олгоhондонь омогорхохоhоо гадна, ажалдаа бүри харюусалгатайгаар хандаха ёhотойб.

Сабшалан харууhалалгые hайжаруулха хэрэгтэ залуушуулай олоор хабаадалсадаг боложо байhанда урмашанаб. «Энэ үбгэдэй хэхэ ажал гээшэ» гэhэн ойлгосо манай совхоздо хуушаржа, тэрээндэ мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар эршэ олгогдоно. Сабшалан дээрэ техникэ олоор хүдэлгэгдэнэ. Мүнөө совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд луговодуудай ажалда тад ондоогоор хандадаг болонхой. Абтаhан ургасын зэргээр ажалай түлбэри болон урмашуулгын шан үгтэнэ.

Энэ жэлдэ ган гасууртай байбашье, манай луговодууд hайн ургаса ургуулхаhaа гадна, тэрэнээ саг болзор соонь хуряажа, эрхим шанартай тэжээл нөөсэлhэн байна.

Г. АЮШЕЕВ,
луговод.

Һүтэйн үүлтэртэ малай hү hаалиин фермын колл (фермые даагша А. Р. Эрдынеев) совхоз, район д дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ hүүлэй үедэ ходо эр жэ ябана. Эдэнэр сентябрь hарада үнеэн бүриhөө 238 грамм гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө 72 кило hү ехээр hаажа, КПСС-эй Гусиноозёрскын горкомой, депутадуудай Сэлэнгын райсоведэй гүйсэдкомой да гын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө, районой Хүндэ самбарта бэшэгдээ.

Фермын коллектив эбтэй эетэйгээр ажаллажа, ехэ hү хаhаа гадна, тэрэнээ hайн шанартайгаар, эрхим сорто рэндөө тушаана. Үнгэрhэн арбан hарын туршада ту мын коллектив үнеэн бүриhөө 1900 гаран килограм hаажа шадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сентябрь hарада үнеэн бүриhөө 27 лограмм hү hааhан эндэхи түрүү hаалишан Екатерина жиевна Чимитова.

Д. ЭРДЫНЕЕВЭЙ фо

ЭНЭ ХУУДАҺА МАНАЙ КОРРЕСПОНДЕНТ Н. НАМСАРАЕВ ХЭБЛЭЛДЭ БЭЛДЭБЭ.

СОЁЛОЙ ХУДЭЛМЭРИИЕ ШАЛГАНАБДИ

МАЛШАДЫЕ ХАНГАХА—МАНАЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

...СС-эй XXVI съездын ...ьэбэринүүдые бэелүүлэн, ...й гуламтануудые үбэл- ...сооно бэлдэхэ тухай ...дай АССР-эй Мини- ...дэй Соведэй, профсою- ... областной соведэй ... ВЛКСМ-эй обкомой ...олой ёһоор, республи- ... рейд-шалгалта үн- ...гдөө.

...спублика дотор тус ...шалгалтые үнгэргэхэ ... партийна, профсоюзай ...овет органуудай шинид- ...нүүд, соёлой эмхи ...нуудтай, кинофикаци- ...амта зохёоһон тогтоол- ... абтаһан байна. Пар- ..., совет органуудай, эл- ... ажахынуудай ниитын ...зургаануудай түлөөлэг- ...өө буридэһэн рейдовэ ко- ...ануууд худэлжэ, үбэл- ...дэ бэлдэхэ үедэ элирүүл- ...дутагдалнуудые усадха- ...ажахынуудай, эмхи зур- ...үдай, сельскэ Соведүү- ...хүтэлбэрилэгшэдэй шинид- ... ёһотой асуудалнуудта ...сутай абтаха хэрэгтэ ехэ ... хүргэһэн байна. ...авда Бурятии», «Буряад ...ь болон районно олонхи ...зэнүүдтэ рейдовэ мате- ...нууд үргэнөөр толилог- ...а байна.

...арим районуудта соёлой ...тануудые болзор соонь ...барилһан байна гэ- ...рейд-шалгалта элирүүлээ. ...нэй тоодо Хэжэнгын, ...урэй, Хойто-Байгалай, ...аминай, Мухар-Шэбэрэй ...ууд ороно. Клубай эм- ...зургаануудай олонхинь ... районуудта заһабари- ...а. Зарим клубуудтань ...барилга дүүргэгдэжэ ...а.

...альскэ Соведэй түрүүлэг- ...д ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, клубуудай, библиотекэнүүдэй эдэбхитэд, соёлой хүдэлмэрилэгшэд заһабарилгые түргэдхэхэ хэрэгтэ хабаадаа. Эдэ районууд дотор хамтадаа соёлой 110 байшанда болон клубта капитальна, мүн юрын заһабарилга хэгдээ. Соёлойнгоо гуламтануудай саг соогоо заһагдаад, үбэлэй үедэ хүдэлхөөр бэлэн болохо хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үүргэ ехэ байгаа. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм», «Забайкалец» совхозуудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Улаан-Үдын районой «Авангард», «Искра», «Восход» колхозуудай, Яруунын районой «Коммунизм» колхозой, «Улаан Туяа» совхозой хүтэлбэрилэгшэд соёлой гуламтануудай заһабарилгада һомолһон мүнгэеэ саг соонь гүйсэдөөр хэрэглэһэн байна. Арадай депутадуудай Бэшүүрэй райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Я. Каурова, Улаанхаанай ба Могойтын сельсоведэй түрүүлэгшэнэр Б. Д. Вандаев, Л. И. Целовальникова (Хурамхаанай район), Дээдэ-Хэжэнгын сельсоведэй түрүүлэгшэ Ц. Б. Золтоев, Хэжэнгын совхозой директор Д. Б. Рыбдылов (Хэжэнгын район) гэгшэд, мүн Захааминай районой олонхи сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр соёлой гуламтануудые үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэгтэ горитой туһа хүргөө гэжэ тэмдэглэмээр.

Рейд-шалгалтые үнгэргэхэ үедэ Хэжэнгын районой клубай болон библиотекын бүхы эмхи зургаанууд үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэнхэй байгаа. Соёлой байшангуудай ба клубуудай материальна болон техническэ үндэһэ һуури һайжараа. Соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэриин удха шанарые дээшэлүүлхэ, материальна болон ажаһуудалай талаар клубай хүдэлмэрилэгшэдэй байдалые һайжаруулха хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партком, сельсоведэй гүйсэдкомууд ехэ анхарал хандуулна.

Гэхэ зуура, Прибайкалиин, Хяагтын, Түнхэнэй, Зэдын, Улаан-Үдын, Загарайн районуудай соёлой зарим гуламтанууд үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдэнхэй гэжэ тэмдэглэхэээр. Эдэ районуудай олонхи клубуудта заһабарилга хэгдээгүй байһаар.

Прибайкалиин районой Троицкын, Мостовкын соёлой байшангууд, Истогой клубууд муу байдалтай, заһабарилга хэгдээгүй. «Зырянский» совхозой директор соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ анхаралаа гүйсэд хандуулнагүй. Тиимэһээ библиотекые заһабарилха, соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ хоёр-хоёр байратай гэр бариха гэһэн түсэбынь мүнөө болотор дүүргээдүй. «Горизонт» гэжэ шэнээр баригдаһан соёлой байшанда заһабарилга хэгдэхээр болошоһон байгаа, теэд тэрэнь хэгдээдүй. Энэ асуудалые түргэн саг соо шиидхэхэ хэрэгтэ Тарбаговско авто-заһабарилгын заводой хүтэлбэрилэгшэд ёһотой анхарал хандуулнагүй гэшэ. Энэ районой олонхи клубуудта кадрнууд дутаһаар.

Һубэгтын, Хоолойн, Хамнигадайн клубуудта, мүн «Металлург» гэһэн профсоюзай клубта (Хяагтын район) капитальна заһабарилга хэгдээгүй. Тамирай сельсоведэй (түрүүлэгшэ Н. Р. Агафонов) мэдэлэй Ивановскын клуб муу байдалтай.

Ехэ-Нугын, Ехэ-Худэриин соёлой байшангуудай дулаасуулдаг түхеэрэлгые һэлгэхэ хэрэгтэй байгаа. Жэлһээ жэлдэ Хоолойн клубай дулаасуулдаг түхеэрэлгэ хүрэшэдэг. Полкановкын библиотекын дулаасуулгын түхеэрэлгэ бэлэн болоогүй. Дээрэ нэрлэгдэһэн соёлой эдэ эмхи зургаанууд Худэриин совхозой (директор Б. И. Балсанов) газар лээрэ оршодог юм. Эдэ бүхы дутагдалнууд хадаа районой рейдовэ комиссиин муугаар хүдэлһые гэршэлнэ. Тиихэдэ олон клубта тулишэ дуталдана. Энээн тушаа соёлой таһагые даагша Д. Ш. Даутов хүсэл оролдолго гаргаагүй байна бшуу.

Түнхэнэй районой соёлой 26 байшан, клуб тоологдоно. Тэдэнэй оройдоол дүрбэниинь гэхэ гү, али Шулуутайн, Туранай, Еловкын, Харбладай клубууд заһабарилагдаад байна. Харин 27 библиотекын гурбаниинь—Түхэрэнэй, Еловкын ба Туранай библиотекэнүүд үбэлжэлгэдэ бэлдэнхэй. Соёлой гуламтануудые болзор соонь үбэлдэ бэлдэхэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ, «Восточные Саяны» колхозуудай, Туранай, Саянай совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа гүйсэд хандуулнагүй гэжэ тэмдэглэхээр.

Ивалгын поссоведэй (түрүүлэгшэ С. П. Денисенко) мэдэлэй Ивалгын, Калёновын соёлой байшангай заһабарилга дууһаагүй байһаар. Оронгын соёлой байшангай заһабарилга удаарна.

Зэдын районой клубай 29 эмхи зургаанай 21-ниинь үбэлжэлгэдэ бэлдэнхэй. Зэлтэрын соёлой байшангай, Доодо-Үшөөтэйн колхозой клуб тон муу байдалтай: үһэнь, үүдэнүүдынь, сонхонуудынь һэлгэхээр болонхой.

Загарайн, Шэнэ-Хурбын, Хуушан-Хурбын (Загарайн район) клубай эмхи зургаанууд түлишөөр хангагдаагүй байһаар. Онохой-Шэбэрэй соёлой байшангай дулаасуулгын түхеэрэлгэдэ котёл хэгдээгүй.

Республика дотор олон клубта түймэр сараха хэрэгсэлнүүд дуталдана. Хяагтын, Загарайн, Хоринн, Түнхэнэй Хурамхаанай, Улаан-Үдын районуудай клубууд мэргэжэлтэдээр мууса хангагданхай гэжэ рейдовэ комиссинууд элирүүлээ. Яруунын, Хяагтын, Прибайкалиин, Хоринн, Загарайн районуудта залуу мэргэжэлтэдтэ ажаһуудалай талаар ёһотой анхарал хандуулагданагүй гээшэ.

Республика дотор хамтадаа 406 клуб заһабарилагдаа. Зүгөөр 38 клуб үбэлжэлгэдэ бэлдэгдээгүй байһаар.

Республикымнай соёлой эмхи зургаанууд ниитын малай үбэлжэлгын үедэ хүдөөгэй ажалшадые хангажа эхилэнхэй. Болзор соогоо үбэлжэлгэдэ бэлдэһэн соёлой гуламтанууд малшадые һайнаар хангаха ёһотой гэжэ найдахаар. Малшадые соёлой талаар хангаха гээшэ манай гол зорилго болоно бшуу.

Г. ЧАЙКИНА,
Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын научно-методическа түбэй таһагые даагша.

«БУРЯАД ҮНЭН» гетэдэ бэшэгдэһэнэй һүүлээр

...УБИИНГАА ХЭРЭГТЭ ...ОМХОЙРООД...»

...н-Үдэ хотын Сэлэнгын баруун бэедэ түбхинэһэн ...дай харгы дээрэ шалгалта хэгшэдэй материал ...аршагтайгаар байгша оной августын 26-да манай ...э толилогдоо һэн. Зарим предприяти, организаци, ... болон эмхи зургаануудай жолоошод гүрэнэй ав...ына ямаршье зүбшөөл, түлөөһэгүйгөөр хубиингаа хэ...рэглэнэ гэжэ тэрээн соо хэлэгдэһэн байгаа.

...адай АССР-эй хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин...ческэ управлениин ахамад инженер Д. Д. Дашини... газетымнай редакцида нимэ харюу эльгээбэ.

...й газетэдэ толилогдоһон статья соо хэлэгдэһэн ба...ууд зүб байгаа. ПТУС-ай автобазын инженер ... Буранов хубиингаа хэрэгтэ хэнэйшье зүбшөөлгүй...гүрэнэй автомашина хэрэглээ. Тэрэнэй буруу яба...гаражай хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан ха...раад, гүрэндэ ушаруулһан гаргашыень түлүүлхэ ...шиидхэбэри абаа.

Улаан-Үдын һүнэй комбинадай коллектив городой хүн зониие сагаан эдеэгээр һайнаар хангахын түлөө оролдодог. Эндэ сүүдхын туршада 80 тонно һүн буйлуулагдана. Республикын хүдөө нютагуудһаа абтаһан һүые промышленна аргаар буйлуулаад, һүнэй магазинуудта, хүүгэдэй сад-яслинуудта, промышленна предприятинуудта болон ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдтэ саг соонь эльгээхын түлөө комбинадай коллектив ехэ оролдолго гаргадаг байна. Гадна эндэ элдэб янзын сагаан эдеэн бэлдэгдэнэ. Творог, зөөхэй, простокваша, тараг, кефир гэхэ мэтэ зүйлнүүдые һайн шанартайгаар бэлдэхэ талаар комбинадай мэргэжэлтэд ехэ оролдолго гаргана.

Комбинадай коллектив мүнөө Агуу Октябриин 64 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, һайндэрэй сагаан эдеэгээр хүн зониие һайнаар хангаха гэһэн уряа доро хүдэлнэ.

Залуу басаган Елена Дарханова эндэ һү тушаан абадаг мастераар хүдэлнэ. Комбинадай үйлэдбэрилһэн продукциин шанар тэрэнэй оролдосото ажалһаа сэхэ дулдыдадаг. Тэрэ оролдосото ажалаараа бусадһаа шалгаран, коллектив соогоо хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын һүнэй комбинадай һү тушаан абадаг мастер Е. А. Дарханова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

...ҮҮЕХЭ ОКТЯБРИИН ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ЭНОС-АЙРЕС. «Буу...үүдые үрдилдэн түхеэ...ээ эсэргүү, амгалан ...алай, демократиин ту... социализмда хүргэхэ ...нээхэ үндэһэн хубилал...дые хэхын түлөө тэм... бүри эдэбхитэй болго... Агуу ехэ Октябриин со...лис революциин 64 жэлэй ...тэмдэглэхыень уряалан, ...ентинын Компарти оро... бүхы демократическа хү...нүүдтэ хандаба.

...АНАГУА. Агуу ехэ Ок...риин социалис револю...н 64 жэлэй ойдо зорюу...аһан һара Никарагуада эхилээ. Энэнь социалис оронуудтай хани барисаа бэелүүлхэ никарагуан нэгэдэлэй, тэрэшэлэн дэлхэйн арадуудтай эб найрамдалай ба һаналаа нэгэдэлгын комитедүүдэй үүсхэлээр үнгэргэгдэнэ. Коммунизм байгуулгын хэрэгтэ совет арадай туйлаһан илалта, амжалтанууд тухай номуудай выставкэ һарын түрүүшын хэмжээ ябуулга болоно.

Эхилээшэ һара дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис революциин тон ехэ удха шанарые манай арадай үмэнэ үргэнөөр элирхэйлэн харуулха арга олгохо, совет арадые хүндэлдэг никарагуа-гайхид хани барисаанай мэдэрэлые бүри ехээр бэхижүүлхэ байха гэжэ тус нэгэдэлэй генеральна секретарь Сокорро Галан мэдүүлбэ.

КОЛОМБО. Ниислэл хотын «Джюмбилеум холл» гэжэ выставкэнүүдэй зал «Агуу ехэ Октябриин социалис революци мандаха болтогой» гэһэн транспарантаар, совет болон ланкийска тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. Агуу ехэ Октябриин 64 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, совет арадай ажабайдал ба туйлалтанууд тухай совет номуудай, фото-зурагуудай выставкэ эндэ нээгдээ.

Россида мандаһан Октябриин революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи эрид хубилалтын эхи табиһан байгаа гэжэ газарай ба мелиорациин министр, проект бэелүүлхэ министр Махавели Гамини Диссанаяке выставкые нээхэдээ хэлэбэ. Шри Ланкагай ба совет арадуудай хоорондын холбоо барисаае үргэдхэхэ, хүршэ ёһоной харилсаагаа бэхижүүлхэ гэжэ хүсэдэг байһанаа тэрэ элирхэйлээ.

...В-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

...АНОЙ. Вьетнамай Ком... партиин Центральна ...тедэй арбадахи пленум ...бо. Эндэ тунхаглагдаһан ...рмационно мэдээсэл до...нигэжэ хэлэгдэнэ: КПВ... ЦК-гай пленум полити...элидхэлэй проект, пар... байгуулалтын талаар ...агдадаг хүдэлмэри ту...лидхэлэй проект—Вьет... Компартиин V съезд ...э табигдаха хоёр доку...ые зүбшэн хэлсэжэ, нэ...һаналтайгаар һайшааба.

...эдэ документнүүдые бүхы ...ын партийна конферен...дэй үргэнөөр зүбшэн ...ээ хангахын тула 1982 ... мартада КПВ-гэй V ... зарлаха гэжэ ЦК-гай ...нум шиидхээ.

...ПВ-гэй съездын хүндэ...эй мүрысөө дэлгэрүүлһэн ...й хото болон хүдөөгэй ...шадай, тэрэшэлэн армиин ...эшэдэй габьяануудые тэм...ээд, партийна конферен...дые үндэр харюусал... мэдэрэлтэйгээр эмхидхэ..., КПВ-гэй V съездые ам...татайгаар үнгэргэлгэдэ ...алаа оруулхыень бүхы ...тние уряалба.

ИСПАНИИН ДОТООДЫН ПОЛИТИЧЕСКЭ БАЙДАЛ ОРЁО БОЛОНХОЙ

МАДРИД. Демократическа центрэй союз гэжэ засаг барижа байгаа буржуазна парти дотор арсалдаанай гараһанһаа уламжалан, Испаниин дотоодын политическэ байдал орёо болонхой. Юһэн депутат, партиин зүүнэй тала баригшадай хүтэлбэрилэгшэ, юстициин министр байһан Ф. Фернандес Ордоньес түрүүтэй зургаан сенатор СДЦ-һээ гараһан тухайдаа хуулита ёһоор соносхоо. Баруунай тала тээшэ хэлбэрилгын парти дотор улам дэбэржэ байһан дээрэһээ СДЦ-дэ саашадаа байхын аргагүй болоо гээд тоолоноб гэжэ Ф. Ордоньес мэдүүлбэ.

Засаг барижа байгаа партиин хархис хараа бодолые буруушаалгын тэмдэг болгон, Ф. Ордоньес сентябриин эхеэр юстициин министрэй тушаалһаа гараһан юм. Мүнөө хоёрдохи ябуулгаяа хэжэ, СДЦ-һээ гараба.

СДЦ-гэй зэргэдэхи зүришэлдөөнэй һүжэрһэн тухай асуудал правительствын ээлжээтэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. «Ороноо хүтэлбэрилгын тогтууритай байлгые хангахын тула СДЦ-гэй парламентскэ бүлэгтэ даб дээрэ үлэхэбди, депутадуудай конгрессдэ правительствые дэмжэхэбди гэжэ СДЦ-һээ гараһан бүхы парламентаринарай найдуулбашье һаань, зүүнэй талын хэдэ хэдэн гэшүүдэй партиһаа гаралга засаг барижа байгаа кабинедые ехээр һанаата болгоно. Гэхэтэй хамта иимэ ойлголсолго хэр удаан саг соо үргэлжэлхэ ааб, энэнь эсэсэй эсэстэ парламентда СДЦ-гэй дүүргэдэг үүргые һуларуулха аюул тохёолдуулха байха гээд политическэ шэнжэлэгшэд тоолоно.

КЭМП-ДЭВИДЭЙ ҮГЭСЭЛГЫЕ ИОРДАНИ БУРУУШААНА

ВАШИНГТОН. Кэмп-Дэвидэй харата үгэсэлгые Иорданяар дэмжүүлхэ гэһэн Холбоото Штадуудай һэдэлгэнүүд буруу һүрөө. Президент Р. Рейганай, Иорданиин король Хусейнэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые шэнжэлһэн тон олонхи адаглагшад иимэ һанамжатай байна. Си-би-си гэдэг телекомпаниин тэмдэглэһэнэй ёһоор, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ гараһан арсалдаанууд түбхын түрүүндэ Кэмп-Дэвидэй үгэсэлгэдэ, Палестинын асуудалые шиидхэхэ арганuудта хабаатай байгаа. «Араб-израилиин зүришэлдөөнүүдые зайсуулха аргануд тухай асуудалаар ехэ арсалдаан гараа».

Хусейнэй ерэһэнтэй дашарамдан, Кэмп-Дэвидэй хэрэг урагшатай болохо бээзэ гэжэ Рейганай захиргаан найдаһан байгаа ха.

Бүхы арабуудай хүсэл эрмэлзэлые хараада абаһан бүтэмжэтэй хараа бодол баримталхыень дурадхаһан Иорданиин уряае Сагаан байшан огто буруушаагаа.

Гэхэ зуура Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай асуудалнуудые бүхы араб арадуудай хуулита эрхэнүүдыень хангахаар бүхы талаарнь, тааруу зүбөөр шиидхэхэ шухала гэжэ уулзалгануудай үедэ король Хусейн тусхайлан тэмдэглэһэн байна.

Монгол һайхан орондо

ГАЙХАМШАГТА ХУБИЛАЛТАНУУД

Манай ороной ажалша малша арад зониие үмсын байдалһаа һайн дураар хамтын ажалда оруулһан сагһаа хойшо үнгэрһэн 20 жэлэй ойе 1979 оной декабрьда хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй ажалшад үргэнөөр тэмдэглээ бэлэй.

Марксистско-ленинскэ һургаалаар зэбсэгжэһэн Монголой Арадай-революционно парти ленинскэ кооперативна түсэбые өөрынгөө орондо тааруулан хэрэглэжэ, хүдөө ажахыгаа социалис ёһо гуримай замда оруулһан габьяатай. Тэрэ гэһээр 22 жэл үнгэрбэ.

Кооперативна байгуулалтын политическэ болон экономическа илалтын удха шанарые тэмдэглэхэдээ, МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал иигэжэ хэлээ: «Үмсын малтай ажалшадые социалис ёһоной хамтын ажахыда хүсэдөөр оруулжа дүүргэһэн хэрэг манай орондо 1921 ондо болоһон арадай революциин удха шанартай адлирхуу гэжэ тоологдодог байна».

Жэжэ, бутаранги һуудалтай малша зониие социалис түхэлэй ажахыда амжалтатайгаар хамтаруулан оруулһан туйлалта хадаа манай партиин, бүхы монгол арадай гайхамшаг илалта мүн. Иимэ алхам хэхэдэ манай орондо нилээд хүшэр байһан юм.

Феодальна байгуулалтаһаа «энжэ» боложо үлэһэн харанхы мунхаг байдалые хамха сохижо, бүхы ажабайдалаа шэнэ ёһоор байгуулха гээшэ Монголой революционно арад зондо бэлэн хэрэг бэшэ байгаа.

Арадай хубисхалай урда тээ Монгол орон бүхы Азиин түбидэ эгээл гээгдэнги байһан юм. Оронойнмай экономикын гол түлэб нүүдэл һуудалтай малшан зонһоо сэхэ дулдыданги гэхэ гү, али мал ажалһаа эшэ үндэһэтэй байгаа гээшэ. Тиимэһээ нүүдэл байдалтай мал ажалынь сагай уларилһаа дулдыдадаг, тэрээнһээ ехээр хохидодог бэлэй. Хубисхалай урда тээ орон дотор бүхы малай 49,5 процентнь баяшуулай мэдэлдэ, бусадынь юрын малша монголнуудай гарта гэжэ тоотой байһан.

Иигээд ерэхэдээ ороной бүхы хүн зоной 7,8 процентнь болохо баяшуулда ямар олон мал хүртэдэг байгаа гээшэб? Тиихэдэ гол баялиг болохо газарынь баһал баяшуулай мэдэлэй бэлэй.

Иимэ түлюур түйган байдалһаа гарахын тула хубисхалай һүүлээр малшадай үмсын ажалые социалис ёһоной хамтын ажахыда оруулхаһаа гадна, гол һалбаринуудаа томодхожо, үргэлжэдэнь оньһожоруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа. Шэнэ һуудал байдалда орожо, зол жаргалта ерээдүйн үндэһэ һуури табихын тула революцимнай демократическа түрүүшын шатада феодалнуудай анги үндэһөөрөө усадхагдаа һэн.

Эхин дээрээ хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула малшадай үмсын ажалые томодхоходо, тон юрын арганууд хэрэглэгдээ. Жэшээлбэл, нүхэд ёһоной бүлгэмүүд байгуулагдажа, ажалаа бүтээдэг болоо. Удаань, 1934 онһоо хойшо, малшадай үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд эмхидхэгдээ. Богонихон болзор соо орон доторнай 198 нэгэдэл байгуулагдаа юм. Һүүлэрнь, 1955 оной март һарада, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй түрүүшүүлэй нэгэдэхи съезд дээрэ эдэ ажахынууд хүдөөгэй үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд гэһэн шэнэ нэрэтэй боложо, гол зорилгоньшье хубилгагдаа бэлэй. Жэшээлбэл, шэнэ нэрэтэй нэгэдэлнүүдэй Устав соо хүдөө ажахын нэгэдэл хадаа социалис ажахы, малшад, тараашадай һайн дураараа нэгэдэжэ байгуулһан ажахы мүн гэжэ бэшэгдэнхэй. Эндэ газарынь гүрэнэй мэдэлэй, харин адууһа мал, хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүд, үйлэдбэриин барилганууд хамтын зөөри гэжэ тоологдобо.

Кооперативна хүдэлөөнэй илалта хадаа нэн түрүүлэн хүдөө ажахые социалис ёһоор хубилган хүгжөөхэ, үйлэдбэридэнь эрдэм, техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ дабшалта боложо үгөө. Тэрэшэлэн хүдөөгэй зоной ажаһуудалайнь, соёлойнь эрилтэнүүдые хангалга эрид һайжараа. Хүдөө ажахын продукцинууд ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг, бэлэдхэгдэдэг болоо.

Манай Монголой Арадай революционно парти В. И. Ленинэй гайхамшагта, асари ехэ кооперативна түсэбые орон доторхи байдалдаа тааралдуулан хэрэглэхэдээ, Советскэ Союзай колхозно байгуулалтые хүтэлбэрилхэ талаар КПСС-эй бүхэдэлхэйн-түүхэтэ дүй дүршэлдэ түшэглэжэ гараа гээд МНРП-гэй ЦК-гай (1959 он) IV Пленум дээрэ тэмдэглэгдээ һэн.

Нүүдэл байдалтай арад зоноо нэгэ газарта нютагжуулан байлгаха хэмжээнүүдэй хараалагдажа захалхада, тосхон һууринуудые шэнээр барижа эхилхэ хэрэг гараа. Илангаяа байрын гэрнүүд, малай байранууд, соёлой, ажаһуудалай эрилтэ хангаха байшангууд, мал үһалха пунктнууд хаа хаанагүй шэнээр баригдажа захалаа. Энээндэ туйлай ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдажа, олохон жэлэй туршада үргэлжэлүүлэгдэхэ баатай болоо.

Манай ороной экономикын хүгжэлтэдэ Советскэ Союз ехэ туһаламжа үзүүлээ, үзүүлнэшье. Жэшээлбэл, 1937 ондо СССР-эй туһаламжаар Монголой долоон аймагта машинно-үбһэнэй 10 станци байгуулагдаа бэлэй. Иимэ станцинуудай эмхидхэгдэхэдэ, хүдөө ажахыда түрүүшынхеэ техникэ хүдэлгэгдэжэ, юрын малшад хамтынгаа ажалай нилээд ашаа үрэтэй байһыень ойлгоһон байна бшуу.

Удаадахи жэлнүүдтэнь Советскэ Союз мал ажалаймнай үндэһэ һууриие бэхижүүлгэдэ горитой туһа хүргөө. Тодорхойлбол, малай томо байранuудые барижа, үбһэ тэжээл бэлдхэжэ үгэдэг бэлэй. Мүн ажахынуудые хүсэтэ техникээр хангадаг, зооветеринарна албаниие эмхидхэлсээ һэн.

Аха дүү хоёр арадай харилсаа холсоое батаар гэршэлһэн Түбэй аймагай «Замаар», «Хэрлэн баян» гэһэн хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд бии. Эндэ Советскэ Союзай хүсөөр, мүнгэ зөөрөөр үйлэдбэриин болон соёлой, ажаһуудалай эрилтэ хангаха гоё һайхан комплекснууд бодхоогдонхой. Тус комплексдо бар хүсөөр хэгдэдэг ажалынь бүхыдөө оньһожоруулагдажа, нэгэдэлнүүдэй гэшүүдтэ бүтээсэтэйгээр ажаллаха, амарха арга олгогдонхой.

Манай ороной хүдөөгэй ажалшад МНРП-гэй хүтэлбэри доро, мүн Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай интернациональна туһаламжаар богони болзор соо нүүдэл байдалтай, гээгдэнги һалбариия эгээл ашаг үрэ ехэтэй хүдөө ажахы болгожо шадаа.

Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй материально-техническэ үндэһэ һуурийн батажан бэхижэхэдэ, мүн мал ажалайнь, газар тариалангайнь хүгжөөгдэхэдэ продукци ехээр абтажа, финансово-экономическа талаараа нилээд олзотой һалбари болоо. Мүнөө үедэ Монгол орондомнай хүдөө ажахын 255 нэгэдэл тоологдоно. Эдэ нэгэдэлнүүдэй гол фондынь үнгэрһэн хорин жэлэй туршада таба дахин дээшэлээ. Мүн энэ хугасаа соо мүнгэн олзонь 5,6 дахин нэмээ. Бүри тодорхойлбол, оронноймнай дундуур нэгэдэл 72,2 мянган адууһа малтай, 10 миллионһоо дээшэ түхэригэй сэнтэй гол хэрэгсэлтэй, жэлдээ 3,5 миллион түхэригэй олзо оруулдаг, мүн жэлэй туршада 3,5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилдэг байха юм. Үнгэрһэн хорин жэлэй туршада хүдөө ажахын нэгэдэл бүхэндэ мүнгэн олзонь дунда зэргээр 8,8 дахин, ниитын адууһа мал 1,8 дахин нэмэһэн байна.

Нэгэдэлнүүдэй үйлэдбэридэ хүсэтэй шэнэ машина, техникэ хэрэглэгдэжэ, зайн галаар бүхыдөө хангагдажа байнхай. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ машина, техникэ олоор абтана. Жэшээлбэл, мүнөө нэгэдэл бүхэн ашаанай, хүнгэн 11 автомашинатай, 28 трактортай, орооһо тарая ургуулдаг нэгэдэл байбал, 5 комбайнтай байха. Тиихэдэ газар тариалангайнь диилэнхи хүдэлмэри хүсэдөөр оньһожоруулагданхай. Үбһэ хуряалгын 80 процентнь техникын хүсөөр бүтээгдэнэ.

Нэгэдэлэй гол һалбари болохо мал ажалда онсо анхарал хандуулагдана. Мүнөө хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ орон доторхи адууһа малай 75 процентнь үсхэбэрилэгдэнэ. Тиимэһээ нэгэдэл бүхэн эдеэ хоолой продуктнуудые эгээл ехээр үйлэдбэрилдэг байха юм. Саашань хэлэбэл, тэжээл элбэгээр үйлэдбэрилдэг болохын тула газар тариалан эрхилхэ талаар ехэ ажал хэгдэнэ. Манайда газар тариалангай һалбари шэнэ гэжэ тоологдодог. Мүнөө үедэ нэгэдэлнүүдэй тарилгын газар бүхы ороной тариалангай 25 процентые эзэлнэ.

Нэгэдэлнүүдтэ газар тариалангай продукци дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Гол түлэб шэнэ, боро газар элдүүрилхын тула бүтээсэ ехэтэй машина, техникэ олоор хэрэглэгдэнэ. Мүн гүрэнэй мүнгэ зөөрөөр уһалууриин һубаг, ханаабууд баригдажа, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абтадаг болонхой.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар нэгэдэлнүүдэй гэшүүдэй салин хүлһэн һүүлэй 10 жэлэй туршада 35 процентээр дээшэлжэ, малшан бүхэнэй олзо 1.5 дахин нэмээгдээ. Уставайнгаа ёһоор нэгэдэлэй гэшүүн бүхэн пенси болон тэдхэмжэ абажа, ажалдаа хэрэглэхэ хубсаһа хунараар, хэрэгсэлнүүдээр хангагдана.

МНРП-гэй XVII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, манай орон дотор 1979 онһоо эхилжэ, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй гэшүүдтэ гүрэн түрэмнай пенси үгэдэг болонхой. Тиихэдэ пенсиин хэмжээн эрид дээшэлүүлэгдээ. Малшад, тараашадай элүүр энхэ байхын тула ехэ хэмжээнүүд хараалагдажа, тусхай хүдэлмэри ябуулагдана. Мүнөө аймаг бүхэндэ нэгэдэлнүүд хоорондын амаралтын гэрнүүд, санаторинууд байгуулагданхай. Тэндэ жэл бүри нэгэдэлнүүдэй мянга гаран гэшүүд амарна, бэеэ аргалуулна.

Тэрэшэлэн нэгэдэл бүхэндэ үхибүүдэй ясли-садууд олоор байгуулагдана. Нарай үхибүүдтэйшүүлдэ нэмэлтэ амаралта, тэдхэмжэ үгтэдэг болонхой. Мүнөө нэгэдэл бүхэндэ элдэб хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагданхай нарайлалгын гэрнүүд баригданхай юм.

Эрхим амжалта туйлагшад хэзээдэшье гүрэн түрынгөө шагналда хүртэжэ, урмашуулагдажа байдаг. Жэшээлбэл, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ МНР-эй Ажалай 80 гаран Герой ажаллана. Тиихэдэ нэгэдэлнүүдэй гэшүүдэй хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэжэ, «Нэгэдэлэй габьяата гэшүүн» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоно.

Мүнөө үедэ орон доторхи хүдөө ажахымнай нэгэдэлнүүдтэ ехэ барилга хэгдэнэ. Түб һууринуудта худалдаа наймаанай байшангууд, клуб, больницанууд, гостиница, бани, столово, үхибүүдэй ясли-садууд, һургуулинууд, интернат-һургуулинууд, библиотекэнүүд олоор баригдана. Тодорхойлбол, оронноймнай хүдөө ажахы богонихон болзор соо таниггдахаар бэшээр хубилаа. Мүнөө нэгэдэлнүүдэй гэшүүд Ленинэй заабаряар урагшаа дабшажа, Монголой Арадай-революционно партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдөөрэн тэмсэжэ байнхай.

Д. БАЛЖИННЯМ,
Монголой Арадай Республикын Хүдөө ажахын министерствын экономист.

УҺАН ДООГУУР ТАМАРДАГ СОВЕТ ОНГОСОТОЙ ТОХЁОЛДОҺОН УШАРАЛ

1981 оной октябриин 27-ной һүни уһан доогуур тамардаг совет 137 номертой дизельнэ онгосо Балтиин далайгаар юрын һуралсалай зорилготойгоор тамаржа ябатараа, навигационно приборнуудай эбдэрһэнһээ уламжалан, замаа алдаад, Швециин зүүн-урда захада газардашаһан байгаа.

Мүнөө үедэ Швециин абаралгын суднанууд уһан доогуур тамардаг онгосые тэндэһээ гаргаад, аюулгүй газарта татаба. Уһан доогуур тамардаг онгосые Швецидэ хабаатай уһанһаа гаргаха тухай Швециин засагаархидтай хэлсээнүүд хэгдэжэ байна.

(ТАСС).

ҮХИБҮҮДТЭ—ҮНЭТЭ БЭЛЭГ

Чукоткын һууриин тосхонуудай багашуулда самолёдууд Ленинградһаа үнэтэ бэлэг — номуудые асарба. Хойто зүгэй арад үндэһэтэдэй нэгэн — эскимосуудта түрэлхи хэлэн дээрээ уншаха номууд асарагдаа. Манай орон дотор мянгаад эскимос тоологдодог юм.

Чукоткын Шэнэ Чаплино тосхоной эскимос хэлэнэй багша Г. Наказик болон Чукоткын һургуулида эскимос хэлэ зааһан, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын национальна һургуулинуудай эрдэм-шэнжэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ Л. Айнана гэгшэд «Искорка» гэжэ шэнэ номой авторнууд болоно.

Эхин һургуулинуудта классһаа гадуур уншаха номууд бишыхан чукча болон эвенк үхибүүдтэ зорюулагдан хэблэгдээ юм гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ. Эдэ номууд гоёор шэмэглэгдэнхэй, Эхэ орондоо, шэмэрүүн дошхон хизаартаа дуратай байлгын мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй. Ородой ба дэлхэйн классигуудай зохёолнуудтай, совет уран зохёолшодой, тэрэ тоодо нютагайнгаа уран зохёолшод Ю. Анко, В. Кеулькута, Ю. Рытхэу, А. Кымытваль болон Агуу ехэ Октябриин урда тээ өөрын үзэг бэшэггүй байһан хойто зүгэй арад үндэһэтэдэй түлөөлэгшэдэй зохёолнуудтай эдир уншагшад түрэл хэлэн дээрээ танилсаха аргатай юм.

(ТАСС).

Магадан.

Соёлой hонин

ЗАЛУУ УРАН ЗУРААШАДАЙ ВЫСТАВКЭ

Уран зурагай, графикын, номой шэмэглэлэй, медальнуудай 600 гаран бүтээл залуу уран зураашадай Бүхэсоюзна VII выставкэ дээрэ табигданхай. СССР-эй Уран зурагай академиин залуудай соо нэгэдэhэн түс выставкэдэ оронойнай, уран зурагай дээдэ hургуулиин, зохёохы ажалай мастерскойнуудай түлөөлэгшэд хабаадаа.

Залуу буряад уран зураашан Ч. Шенхоровой «Саяанай үдэшэ» гэhэн зураг харагшадые анхаралые татана. Хүхэ сэлмэг тэнгэри, сэнхир, хара үнгэтэй хаданууд, ногоорhон гала дайда... Түрэл нютагаа дабтагдашагүй hайхан байгаали, өөрынгөө диратай газартай уран зураашан биднэние танилсуулна.

«Баруун-Хасуурттайн хээтэйнэр» гэhэн зураг онсо шэнжэтэй удхаараа, байгуулгынгаа талаар hонин байна. Гурбан эхэнэрэй үдэр бүриин ажаhуудалай уэзэлдэе залуу А. Цыбиковагай зураг дээрэ харанаби. Нэгэниинь үдын хоол бэлдэжэ байна, хоёрдохинь дүмүүхэнээр аяга баринхай сайлана, харин гурбадахи эхэнэрынь hанаата болоожо, гаадаа барлад hууна. Эдэ эхэнэрнүүдэй ажаhуудаг байрын антенные обеорнобди. Эдэмнай амгалан hайн hуудаг хээтэйнэр гэжэ ойлгонобди.

Залуу уран зураашадай хоёр жэл соо бүтээhэн зохёолнуудтай танилсуулhан энэ выставкэдэ харагшад олоороо ерэнэ.

Т. РАХИМКУЛОВА.

Москва.

«БАЙГАЛАЙ АЯЛГАНУУД-81», БАЯРТАЙ!

«Байгалай аялганууд-81» гэhэн хүгжэмэй фестивалиин түгэсхэлэй концерт оперо болон балетэй театрай ордон соо болоо. Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо Ю. Ж. Батуев концертын урда үгэ хэлэжэ, түс фестивалиин дүнгүүдтэ сугларагшадые танилсуулhан байна. Түс фестивальда холоhоо ерэhэн айлшад ялагтай жалтатайгаар хабаадаа. Тэдэ хэд бэ гэбэл, уласхоорондын конкурсын лауреат, Татарай АССР-эй габьяата артистка З. Шихмурзаева, Красноярскын филармониин солист Е. Юрист, Москвагай филармониин солист Н. Кулешова, Бүхэроссиин конкурсын лауреат В. Аверин гэгшэд концертые хэтэ харагшадта угаа ехээр hайшаагдаа. З. Шихмурзаева (скрипка), Н. Кулешова (фортепиано) гэгшэд Г. Дашаныловай «Сонатын фрагментнүүд» гэhэн зохёолые hайнаар наадажа, үндэhэн буряад хүгжэмэй гоё hайханиие харуулhан байна. Тэдэнэй гүйсэдхэhэн Чайковскиин «Аялганууд», Брамсын «Венгер хатар» гэhэн зохёолнуудые харагшад халуун альга ташалгаар угтаа. Балалайка дээрэ В. Аверин ород арадай аялгануудые урматайгаар наадажа, биднэние ехэ баясуулаа.

Республикынмнай мэдээжэ композиторнуудай — Ж. Батуевай, В. Усовичой, Ю. Ирдынеевэй шэнэ зохёолнууд түгэсхэлэй концертдэ гүйсэдхэгдөө. Ж. Батуевай суурхарбаан тухай хүгжэм, В. Усовичой «60 шагов в прошлое» гэhэн зохёолhоо, «Зүүр-Далайн ном hурша» гэhэн оперонhоо, Ю. Ирдынеевэй «Лик богини» гэhэн балетhээ хэhэгүүд энэ үдэшэ шэнхинэжэ, хүгжэмэй дуратайшуулые баярлуулба.

СССР-эй арадай артист К. Базарсадаевай дуулахада, харагшад ехэ hайхаар угтаа.

Театрай залуу уран бүлигтэн концертдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Глинкын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна конкурсын лауреат В. Балькинимаевай, мүн энэ конкурсын дипломантка Г. Шойдагбаевагай гүйсэдхэhэн дуунууд ехэтэ hайшаагдаа.

Концертын түгэсхэлдэ Соёлой министерствын Хүндэлэлэй грамотанууд фестивалиин айлшадта барюулагдаба.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

ЭНДЭ ХҮГЖЭМӨӨР «АМИЛДАГ»

ЭНЭ ГЭРТЭ орохотой сасуу, олон үүдэнүүдэй саанаhаа элдэб хүгжэм соностожо, анхаран шагнабал, пианинын, баянай, скрипкын абяануудые илгахаар...

Фойе соо нэгэ хэды хүн (үхибүүдэй түрэлхид хэбэртэй) hууна.

— Харуулал даа, ямар сэгнэлтэ мүнөөдэр абаабши? — гэжэ, нэгэ бишыхан басаганай эхэ дэбтэрыень абажа шалгана.

— Эй даа, энэ сольфеджиогоор юундэ «гурбые» абаба гээшэбши? — гэжэ эхэнь гэмэрээдхинэ.

— Теэд хүндэ ха юм, — гэжэ басаган уйлаганахаа hанан дуугарна.

Нээрээшье, хүгжэмдэ hураха гээшэ тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ даа. Хараад үзыт. Түрүүшын жэлдэ хүүгэд долоон хоног соо гурба дахин хүгжэмэйнгөө hургуулида ябана. Теэд жэл ошохо бүри часуud нэмэжэ, hүүлшын жэлнүүдтэ үдэр бүри шахуу үхибүүд иишэ ябадаг болоно. Юрэнхы эрдэмэй hургуулиин хажуугаар ехэ сагаа үхибүүд эндэ үнгэргөөшье hаа, хүгжэмэй ямар гоё баялигые шудална гээшэб — энэнь ямаршье юумэнhээ сэнтэй байна даа.

Энэ hургууляа дүүргэжэ, бултаашье хүгжэмшэд болохо бэшэ юм ааб даа. Тиимэшье hаа, эндэ хүгжэмдэ дуратайгаар hураhаниинь, гоё hайханиие ойлгожо абаhаниинь хожомоо бүхы наhандань хэрэгтэй болохо бшуу.

Энэ репортаж соогоо би Улаан-Үдын хүүгэдэй хүгжэмэй 5-дахи hургуули тухай хөөрэнэб. Энэ хадаа олон иимэ hургуулинуудай нэгэниинь мүн.

Хүгжэмэй 5-дахи hургуули 1969 ондо түмэр замай отделениин хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудай үүсхэлээр бии болгогдоhон байна. Тиимэhээ түс hургуулиин олонхи hурагшад — түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй хүүгэд. Арбаад жэлэй туршада hургуули гурбан зуугаад hурагшадые дүүргүүлжэ гараа. Тэдэнэй олонхидынь саашаа хүгжэмэйнгөө hургуулиие үргэлжэлүүлхэеэ П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй, соёл-гэгээрэлэй училищинуудта, соёлой институдта, мүн бусадшье hургуулинуудта ородог заншалтай. Энэ hургуулиие дүүргэhэн хоёр шабинар — Баир Дондоков, Валя Маркова гэгшэд консерватори болон искусствын институдта мүнөө hурана.

Мүнөө энэ hургуулида 320 үхибүүд hурана. Түрүүн дурдагдаhан инструментнүүдhээ гадна, виолончель, домра, балалайка, гитара дээрэ наадажа hуралга программада оруулагданхай.

Өөрынгөө хэрэгтэ дуратай, үхибүүдые hайнаар хүмүүжүүлдэг багшанар эндэ олон даа. Буряадай АССР-эй габьяата артист Олег Вассарионович Хегай, Светлана Ивановна Тарасова, Надежда Петровна Свердлик гэгшэдые тэдэнэй дунда нэрлэхээр.

Районойнгоо юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудтай хүгжэмэй 5-дахи hургуули hайн холбоо барисаатай. Юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудта багша бүхэ ямар нэгэн классые шефтээ абанхай. Тэдэ hурагшадта хүгжэм ойлгуулха хүдэлмэриие багшанар эдэбхитэйгээр ябуулна. Классна часта тэдэнэр ерэжэ, хүгжэмшэд болон композиторнууд тухай, хүгжэмэй элдэб шэглэлнүүд тухай лекцинүүдые уншажа, пластинкануудые шагнуулдаг. Гадна түмэр замай предприятинуудта hурагшадтаяа хамтаран, багшанар концертнүүдые табидаг. Мүн хүдөөгэй хүгжэмэй hургуулинуудта эндэхи багшанар методическа болон практическа туhаламжа үзүүлдэг.

«Хүгжэм хадаа хүнэй сэдьхэл зүрхэндэ гал бадаруулдаг» гэhэн Бетховеной үгэнүүд hургуулиин нэгэ ханада бэшэгдэнхэй. Эдэ үгэнүүдэй үнэн байhые совет мэдээжэ хүгжэмшэдэй концертнүүдтэ hурагшад мэдэрдэг. Уласхоорондын болон Бүхэсоюзна конкурснуудай лауреадууд түс hургуулиин концертнэ зал соо концерт табидаг. Тэдэ хүгжэмшэд хэд бэ гэхэдэ, пианистнууд Т. Гусева, М. Гамбарян, С. Доренский, скрипачнууд Н. Яшвили, И. Медведева, виолончелист Д. Герингас, гитарист В. Широков гэгшэд болоно.

Гоё hайханда дурлуулан хүмүүжүүлхэ талаар класс hаа гадуур ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Филармониин абонементнүүдээр hурагшад симфоническа, камерна ба арадай хүгжэмэй концертнүүдтэ ябана. Оперно театрай зүжэгүүдые харана ааб даа.

Өөhэдынгөө хоорой, баянай, арадай инструментнүүдэй оркестрнүүдэй хүсөөр hурагшад олон концерт табиhан байна. Тобшохоноор хэлэбэл, энэ hургуулиин коллектив өөрынгөө үдэр бүриин ажал ябуулгые эрхилэн, хүгжэмэй дууhашагүй баялигые эдлэн, hонирхолтойгоор сагаа үнгэргэнэ. Гэбэшье зарим тэды дутагдалнууд хүдэлмэридэнь hаалта хэдэг хаш.

hургуулиин директор Бато-Дугар Дондокович Дондоков бүхы кабинедүүдээр намайе дахуулан харуулаа.

— Урдандаа үхибүүдэй багшанарай үсөөн ба[...] энэ байрамнай яhала хүр[...] hэн. Мүнөө, харанагта, [...] таhалганууд ... дүүрэш[...] багтажа яданалди даа, — [...] жэ тэрэ хөөрэнэ.

Нээрээшье, хараад үзэ[...] нэгэшье хооhон таhалга [...] директорэй, завучай каб[...] дүүд хүрэтэрөө дүүрэн [...] лэгдэнхэй. Зарим инстру[...] нүүд дуталдана. Жэш[...] таhалга бүхэндэ хоёр пиа[...] байха аад, нэгэн лэ таб[...]

— Бидэ Прибайкалиин [...] оннe шефтээ абанха[...] Тиигээд өөhэдын т[...] портгүй дээрэhээ ко[...] юу хээ харуулангаа о[...] хүрэжэ ерэхэ аргагүйдэ[...] Тиибэшье, хайшаншье [...] hаань, hаяар ошоод [...] hанаатайбди, — гэжэ дир[...] хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Бэрхэ hурагшадые тоо[...] дурдаха болоо hаа, фо[...] пьяноор 4-дэхи класста h[...] даг Дина Зориктуева, [...] гууляа мүнөө дүүр[...] ябаhан Оюна Дагданова, [...] яанаар заалгадаг Се[...] Прочухан, домра дээрэ [...] дажа hурадаг Лиза [...] нышева гэгшэд болоно. [...] нэрнай конкурсдо хабаад[...] түрүү hууринуудые нэгэн[...] шэ эзэлhэн байна.

...Коридор соогуур [...] тиишээ шуран багашуул [...] дэнэ, hүндэлнэ. Хэн мэд[...] даа, эдэнэр ехэ болохо[...] ямар харгы шэлэхэб. Ма[...] ерээдүйн суута хүгжэм[...] эндэ ургажа ябаа аалам[...] рин мүнөө дээрээ хаша[...] раа шахуу гаммануудые [...] тан, хүгжэм шудалалгын [...] рүүшын алхамуудые [...] байна бшуу.

Бетховеной, Моцартын, [...] ковскиин гоё hайхан хүг[...] мые гүйсэдхэжэ hураха[...] юунтэй сэнтэй жаргал [...] жэ ябаhанаа эдэ ойлгоно [...] гү? Иигэжэ hанан, сэдь[...] соогоо эдиршүүлдэ бага [...] гэ атаархан, хүүгэдэй хүгж[...] hургуулиин байшан соо[...] гаража ошоо hэм...

Ц. СУЛЬТИМОВ[...]

ХОЙТО ЗҮГЭЙ АЙЛШАД...

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо тэрэ үдэшэ хүн зон багтахыса сугларанхай байгаа бэлэй. Сугларагшадай альга ташалган доро «Яхад орон» гэhэн хатарай хүгжэмтэ ансамблиин артистнууд сценэ дээрэ гаража ерэбэ. Түс ансамбль эмхидхэгдэhээр эгээ жэл болонхой юм. Энэ жэлэй июнь hарада Канадада үнгэргэгдэhэн «Хүн ба тэрэнэй оршон» гэhэн уласхоорондын выставкэдэ хабаадалсаhан байна.

Хүйтэн сэбдэг уларилтай, суута алмазаараа суурхаhан республикын гүрэнэй хатарай-хүгжэмтэ энэ ансамбль 34 хүнhөө бүридэнхэй. Николай Дмитриевич Стручковой хүтэлбэрилдэг түс коллективэй хатаршад аман зохёолой, ажаhуудалай үг удхаар найруулагдан зохёогдоhон хатарнуудые шадамар бэрхээр, уян нугархайгаар гүйсэдхэнэ. Мүн эндэ мүнөө үеын, огсом дорюун хүгжэм доро гүн удхатай хатарнуудай гүйсэдхэгдэхыень хужарлан харамаар. Илангаяа хойто зүгэй арадуудай — яхадуудай, оротонгуудай, юкагирнуудай хатар онсо илгаатай.

Бүхы залаар хойто зүгэй арадай хүгжэм уянгатайгаар зэдэлнэ. Яхадай АССР-эй габьяата артистка, Берлин хотодо үнгэргэгдэhэн залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн X фестивалиин лауреат Н. Трапезникова сценэ дээрэ гаража ерээд, Дамба Жалсараевай үгэ дээрэ бэшэhэн «Түрэл нютаг тухай» дуу хангюурдаа. Удаань ород арадай болон хойто зүгэй үндэhэ яhатанай дуунуудые дуулаа.

Мүн энэ үдэшэ дуушадай Бүхэроссиин конкурсын лауреат, эстрадын артистнуудай Бүхэсоюзна конкурсын дипломант Пётр Пестряков хомус гэжэ хүгжэмэй инструмент дээрэ наадажа hонирхуулаа. Мүн залуу энэ артист «Чабырках» гэhэн номертой сугларагшадаа танилсуулаа. Энэнь түргэн хэлэгдэдэг жороо үгэдэ адлирхуу.

Алмазаар ялараhан Яхад хизаарhаа айлшалан ерэпэн ансамблиин хатаршад «Якутяночка», «Үргы сэсэг», оротон арадай «Сээдэ» гэhэн хатарнуудые уян нугархайгаар гүйсэдхэжэ, харагшадай hайшаал магтаалда хүртөө.

Айлшаднай энэ уулзалгадаа ирагуу гоё дуунуудые бэлэглээ. Жэшээлбэл, арадай дуушан Анастасия Кардышевскаягай, Алевтина Лукиновагай, Валентина Бурнашовагай хонгёо хоолой концертнэ зал соо зэдэлбэ.

Түс ансамбль манай республикада хоёр hарын туршада айлшалжа, олохон районуудай ажалшадта hонирхолтой, удхатай концертнүүдые бэлэглэхэ байна.

Н. ЦЫДЕНЖАПОВА.

БАЯН ОЛЗО ХҮЛЕЭГДЭНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ ой тайга, хүбшэдэ байрын саhан орожо, «зөөлэн алтанай» хойноhоо агнуури хэгшэдтэ эгээл таатай, зохид хаhань оронхой. Мүнөө Баунтын районой коопзверопромхозой штатна табяад, hайн дураараа агнуури эрхилдэг табан зуугаад хүн ой тайгада гаранхай. Эдэнэр хэрмэ, булга, туруута ангуудые, шубуудые агнаха юм. Дүүрэн бэшэ мэдээсэлэй абтаhанай ёhoop, Баунтын хүбшэ тайгада хэрмэн, шандаган элбэг гэжэ тодоруулагданхай. Тиимэhээ ангуушаднай баян олзотой хүбшэhөө бууха гэжэ хүлеэгдэнэ.

Хүбшэ тайгада олон хоногоор гараhан ангуушад тэдэнэртэ хэрэгтэй бүхы зүйлнүүдээр гүйсэд хангагдаа. Үбэлэй үедэ холын агнуурида гарагшад саhан дээгүүр хурдаар ябадаг «Буран» гэжэ шаргаар хангагдаха юм.

— Манай агнууриин участогай далаад ангуушад холын хүбшэ тайгада агнуури хэхын тула вертоледоор абаашагдаба. 44 мянган түхэригэй ангай арhа, туруута ангуудай мяха тушааха түсэбөө дүүргэхэ зорилго урдаа табинабди, — гэжэ Муйска участогые даагша Марущенко хөөрэнэ.

А. ЦЫРЕНОВ.

Спорт

ТЕННИС

КУБОГАЙ ЭЗЭН

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай физическэ культура ба спортын соведэй байгуулhан дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө эдиршүүлэй дунда теннисээр мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Агуу ехэ Октябриин hайндэртэ зорюулагдаhан энэ мүрысөөндэ 20 гаран теннисист хабаадаhан байгаа.

Мүрысөөндэ хабаадагшадай нэгэниинь шье шүүгдэн гүй үлөөгүй. Энэнь уулзалга бүхэнэй шанга тэмсэлдэ үнгэрhые элирхэйлэн гэршэлнэ. Энэ жэлэй Улаан-Үдэ хотын чемпион 1-дэхи разрядтай Виктор Бунаев аяар гурбадахи hууринда түрингдэшоо.

Республикын хүүгэдэй спортын hургуулиин hурагша Владимир Кашулин найман уулзалгын долоондонь илалта түйлажа, дамжуулгын кубогта хүртэбэ. 35-дахи hургуулиин hурагша Игорь Емельянов мүн лэ нэгэ уулзалгада шүүгдэбэшье, хоёрдохи hууринда гараха ушартай болоо.

Манай республикын эдир теннисистнүүдэй мэргэжэл шадабариин арга ополой дээшэлжэ байhые энэ мүрысөөн элирхэйлэн гэршэлбэ. Коммунис ажалай предприятиин физкультура болон спортын соведэй байгуулhан дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн заншалта болгогдожо, жэл бүри үнгэргэгдэхэ байна.

Ю. ВЛАСОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ

БУСАДhАА ШАЛГАРМА РЕКОРДСМЕН

Совет эгээл хүндэ шэгнүүртэй элитэ ехэ штангистнууд, Олимпиин чемпионууд Юрий Власов, Леонид Жаботинский болон Василий Алексеевые халан абагшадай нэгэн байhанаа Совет Армиин 23-тай офицер Анатолий Писаренко hүүлшын гэээ амжалта түйлалтануудаар гэршэлбэ. 1980 оной Олимпиадын чемпион Султан Рахмановые СССР-эй суглуулагдамал командада халажа абаад, Писаренко Францини Лилль хотодо үнгэргэгдэhэн дэлхэйн чемпионадта түрүүшынхеэ хабаадахадаа, бата найдамтайгаар илалта түйлаhан байна. Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй урда тээ, энэ жэлэй сентябрь hарын эхеэр, үсөөхэн хүнүүдтэ мэдээжэ байhан атлет Москва шадархи Подольск хотодо үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадахадаа, дэлхэйн хоёр рекорд тогтоогоо hэн. Тэрэ угзаран үргэхэдөө 201,5 килограмм абажа, Рахмановай урдын амжалтые хахад килограммаар үлүүлбэ. Тиигэжэ хоёр дахин үргэлгөөр 447,5 килограммай үрэ дүн харуулhан байгаа. Иигэжэ Василий Алексеевэй hүүлшын эгээл үнинэй рекордые үлүүлhэн байна. Түлхин үргэлгөөр дэлхэйн үшөө нэгэ рекорд совет штангист Владимир Марчугта хабаатай — 257,5 килограмм.

— Ойрын хараа түсэб тухай хэлэхэ болоо hаа, хоёр упражненеэр 460 килограммай үрэ дүн түйлаха зорилго урдаа табинхайб. Угзаран үргэлгөөр 205, түлхин үргэхэдөө 255 килограмм абаха хараа түсэбтэйб. Энэ зуун жэлэй hүүл багта эгээл хүндэ шэгнүүртэй атледүүд 500 килограммай үрэ дүн харуулдаг болохо.

Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ А. Писаренко 425 килограмм абажа, илалта түйлаhан байгаа. Иимэ багашаг үрэ дүнтэйгөөр илажа гараhан тухайнь тогтожо хэлэхэ болоо hаа, тэрэ 180 килограммhаа түрүүшынгээ упражнени эхилhэн байгаа.

— Иимэ хүнгэн штанга үнихэнэй үргөөгүй hэм. Тиимэhээ энэ шэгнүүрые имагтал хоёрдохи hэлэлтэдээ абаhан байгааб, — гэжэ залуу атлет хөөрэнэ. — Гэхэ зуура дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ гол гүлэб илалта түйлахын түлөө тэмсэл болодог гээшэ. Лилльдэхи мүрысөөндэ иимэ хараа бодол урдаа табяа бэлэйб. hаяар шэнэ рекорд тогтоогдохо байха.

— Писаренкын түйлалтануудай хэды үндэр ехэ байгаашье hаань, тэрэнэй бүри хүндэ штанга үргэжэ шадаха байhые ойлгохоор hэн, — гэжэ хүндэ шэгнүүртэнэй дунда дэлхэйн түрүүшын совет чемпион Алексей Медведев Подольскдо үнгэргэглэhэн мүрысөөнэй hүүлээр хэлэhэн байгаа. — Залуу атледэй эдэ бүхы амжалтанууд намайе гайхуулнагүй. Тэрэнэй спортын бэлиг шадабариин урган хүгжэhые hайн мэдэхэб. Ушарынь гэхэдэ, 1975 онhоо хойшо рекордсмениие мэдэхэб. Миниин hанахада, айхабтар бэрхэ шэнэ штангисттай болообди. Тэрэ 185 сантиметр үндэртэй, оройдоол 124 килограмм шэгнүүртэй, гэбэшье тэрэ бушуу түргэн, шамбай солбон хүн юм. Тэрэнэй мэргэжэл шадабариие жэшээтэ hайн гэхэдэ алдуу болохогүй.

Хараха маягта, Анатолий Писаренко багжагар хүдэр бэетэйшье hаа, 110—160 килограмм шэгнүүртэй hүүлэй жэлнүүдэй гаhар хүсэтэй чемпионуудhаа тад ондоо юм.

— Миниин тухай үндэр бэетэй хүнүүдэй шэгнүүр 130 килограммhаа үлүү гараха ёhогүй, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Дээшээ гарабал, хүдэлсэмни хүжүүн болошохо бшуу.

Спортивна hайн бэлэдхэлтэй дээрэнээ иимэ бар хүсэтэй байнаб. Долоотойдонь түрэлхидынь тэрэниие тамаралгын секцидэ асараа hэн. Удаань тэрэ гимнастика, хүнгэн атлетикэ эрхилээ. hүүлээрнь hурагша хүбүүе классическа барилдаанда hорилго хэхыень табиба. Энээнэй hүүлээр лэ дэлхэйн ерээдүйн рекордсмен (тиихэдэ тэрэ 15-тай болоожо ябаа) хүндэ атлетикээр hонирхоhон юм. Урдань мэдээжэ штангист байhан, спортын бэрхэ багша Михаил Кремель тэрэниие хүмүүжүүлжэ захалба.

Нёдондо жэлэй Олимпиадын урда тээ үнгэргэгдэhэн оронoй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Писаренко 125 килограмм абажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа hэн. Энэ хадаа тэрэнэй түрүүшын ехэ амжалта байгаа. Энэ хабар тэрэ Львов хотодо үнгэргэгдэhэн «Хани барисаанай кубок» гэhэн уласхоорондын мүрысөөндэ хоёр упражненеэр хамта 430 килограмм үргэжэ, нэгэдэхи hуури эзэлhэн байгаа.

Анатолий Писаренко Киевтэ түрэжэ, урган ехэ болоо. Украина эгээл хүндэ шэгнүүртэй штангистнуудаараа ходоодоо суурхадаг юм. 10—50-яад онуудта Яков Куценко оронoй оло дахин чемпион болоhон, Токио болон Мехикэдэ үнгэргэгдэhэн Олимпиин наадануудта Леонид Жаботинский илажа гараhан байгаа. Гэбэшье Писаренко манай ондоо элитэ ехэ штангист. Давид Ригертые онсолон тэмдэглэдэг юм.

— Би хэзээдэшье хэн нэгэндэ атаархаагүй хүм. Гэбэшье Ригерт эрхим бэрхэ штангист, энэрхы сэдьхэлтэй хүн байhаараа дурыемни татадаг, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Тэрэнэй хэлэhэнэй ёhoop, Анатолий долоон хоногтоо 140 тонно үргэдэг байна.

Совет Армиин лейтенант Анатолий Писаренко Киевскэ университедтэ заочноор hурадаг. Хойшодоо тэрэ тренер, багша болохо хүсэлэнтэй.

— Мүнөө би хүндэ атлетикын нюусануудтай танилсажа байнаб, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэл зүрхэ сэдьхэлэймни эрилтэ болохо аабза гэжэ hананаб.

Юрий ЮРЬЕВ.
(АПН).

Шатар

РЕСПУБЛИКЫН ЧЕМПИОНКА

Арбан дүрбэдэхи нааданай дүүрэхэдэ, республикын чемпион тодороо. Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын hургуулиин тренер Татьяна Агафонова. Тэрэ абажа боломоор арбан хоёрhоо арба нэгэн очкотой болоо. Удаадахи хоёр hууриие Светлана Жеребцова Ольга Кожевникова хоёр эзэлhэн байна. Эдэ хоёр түс түстаа 10,5 очкотой болоошье hаа, Жеребцовагайнь нааданай коэффициент hайн байба. Анна Столярова дүрбэдэхи hуури эзэлээ. Хотын Пионернүүдэй байшанда хүмүүжэhэн энэ басаган республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө наадында түрүүшынхеэ хабаадабашье, эрхим амжалта түйлажа, спортын нэгэдэхи разрядай норматив дүүргэжэ шадаа. Тэрэ дүн хамта 8,5 очкотой болобо. Республикын үнинэй шатаршадай нэгэн, «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Людмила Абзаева табадахи hуури эзэлhэн байна.

А. МИХАЙЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын чемпионка Татьяна Агафонова.

М. СУТУРИНАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Беспокойное лето» — уран hайханай фильм. 11.15— Оренбургын Гүрэнэй ород арадай хоорой концерт. 12.00 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүдэй программа. 12.40 — Шэнэ hонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35—Оронoй телестудинуудай баримтата фильмүүдэй программа. 16.15 — Үхибүүдэй «Трембита» ансамблиин концерт. 16.45—«Москва ба москвагайхид». «Жэлэй даабариие ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхэ» гэhэн үүсхэл гаргагшад тухай. 17.15—С. Прокофьев. «Оркестртэй хамта фортельяно дээрэ наадагдаха 1-дэхи концерт».

Улаан-Үдэ. 17.30—«Байгал» —мэдээсэлэй программа. 18.00 — «Ленинскэ альбом». «Республикадэ амгалан байдал хэрэгтэй»—телеочерк.

Орбита. 18.20—Мультфильмнүүд.

Улаан-Үдэ. 18.35—Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшүүлдэ зорюулагдаhан концерт-амаршалга. 19.10 — «Ленинтэй уулзалга».

Орбита. 19.20—«Андэдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.35 — «Театрта болоhон уулзалганууд». 21.15 — «Время». 21.55 — **Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан. hайндэрэй концерт.** Кремлиин Съезднүүдэй ордонhоо дамжуулагдаха.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—«Миколка-паровоз»—үхибүүдтэ зорюулагдаhан уран hайханай фильм. 14.30—Мультфильм. 14.50 — «Бидэ БАМ баринабди». 15.20 —«Революциин ба граждан дайнай дуунууд». 15.40—«Баатаршалга». 16.10—Баянистнуудай оркестрэй концерт. 16.35 —«И торжественно клянусь...» —баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Поют пионерские горны»—фильм-концерт.

Орбита. 17.30—Н. Островский. «Ажал ябуулгын хуудаhанууд».

Улаан-Үдэ. 18.20—«Ленинскэ альбом». «Буhалгаае дараха» — телеочерк.

Орбита. 18.35—Электро-хүгжэмэй инструментнүүдэй ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 19.20—«В годы испытаний»—фильм.

Орбита. 20.00 — «Демьян Бедный — революциие магтан дуулагша». 20.55—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.10—«Время». 21.55— Совет композиторнуудай зохёолнуудай симфоническа концерт. 23.00—Баримтата фильмүүдэй программа. 23.45—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА— «Химик» (Воскресенск).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» октябриин 31-дэ үнгэргэгдэhэн 41-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолобо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 181.711 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (16 карточка) таагшад — 2.342 түхэриг, дүрбэн номер (810 карточка) таахан хүнүүд — 53 түхэриг, гурбан номер (16251 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 2.394790 билет ороо. Табан номер (2 карточка) тааhан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1436 карточка) таагшад—173 түхэриг, гурбан номер (56216 карточка) тааhан хүнүүд 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 44-дэхи тиражай шүүбэринүүд ноябриин 11-hээ декабриин 11 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОН[...]

«Спортлотонууда[...] үнгэргэгдэhэн 44-дэ[...] «49-hөө 6-ень [...] санаар hолжоролгы[...] ка ба каноэгээр [...] гэн атлетикэ, 39—[...] родки, 49—даам. [...] «36-hаа 5-ень та[...] — уhа руу hурэлгэ[...] ба хоёр зүйлэй мүрысөөн, 25—шаргын спорт, 28—[...] буудалга.

(ТАС[...])

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-61-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем в сельскоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63 фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос[...]ственного комитета Бурятской АСС[Р по] делам издательств полиграфии и [книжно]й торговли.
Н-02509. Заказ № 255. Индекс [...]